Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

"NAJER FOLKSBLAT" — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 34	Łódź, Sroda, 8 lutego 1933 r.	עלפטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, י״ב שבט תרצ״ג	№ 34

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

נעכטיגער אפעלאציע-פראצעס
פון „צענטראלעוו"
היינט ווערט ארויסגעגעבן דער אורטייל

וו א ר ש א, 7. (טעלעפאניש).

די סענסאציע פון טאג איז היינט געווען אין אפעלאציע-געריכט דער אפעלאציע - פראצעס פון „צענטראלעוו".

פאר'ן איינגאנג אין געריכטס-זאל האט מען שטרענג קאנטראלירט די איינגאנגס-בילעטען. קיין גרויסער עולם איז אבער נישט געקומען.

עס פערנעהמען זייערע ערטער די בעשולדיגטע: ליבערמאן, פראגער, באליצקי, דיבוא, וויטאס, קערניק, באגינסקי, טשאלקאש און מאסטעק.

דער געריכטס-וואָרשאַי מעלדעט אז דער בעשולדיגטער פוטעק איז נישט געקומען.

10.20 קומט אריין דער ריכטער-קאמפלעט און דער ריכטער, פארזיצער גאצעק עפענט די זיצונג.

די פערטרעטער פון דער בעשולדיגונג זיינען די פראקורארען גראבאווסקי און ראוזע.

דאס געריכט האט בעשלאסען באלד אין אנהויב אפצוווארפען דעם פארשלאג פון דער פערטיידיגונג צו בעזייטיגען פון ריכטער-קאמפלעט דעם ריכטער כאדעצקי, וועלכער האט ביי א געלעגענהייט א שטיק-צייט פאר'ן אורטייל פון קרייז-געריכט — בערעכטיגט דעם פראצעס.

אין די מאטיווען פאר וואס דער פארשלאג ווערט אפגעווארפען, האט דאס געריכט אנגעוויזען, אז אויף דער ווירטשאפטליכער זיצונג האט ריכטער כאדעצקי ערקלערט אז ער האט נישט בעזוצט די אויסדריקען, וואס ווערען איהם פארגעווארפען.

נאכ'ן פארלעזען די מאטיווען האט אדוו. בערענסאן אריינגעטראגען אויסנאמע א פארשלאג אין נאמען פון אלע פערטיידיגער צו בעזייטיגען דעם ריכטער כאדעצקי פון ריכטער-קאמפלעט, דאביי לייגט אדוו. בערענסאן פאר דעם אורטייל פון פראצעס געגען רעד. מאליכא פון "גאזעטא בידגאסקא", אויפן דאזיגען פראצעס איז ריכטער כאדעצקי געווען פאר־זיצער און אין'ם אורטייל, וואס ער האט דאן ארויס־געטראגען, געפינט זיך, אויף דער צווייטער זייט, געשריבען א פעסטשטעלונג אז דאס ארעסטירען איז געווען א מלוכה-נויטווענדיגקייט.

דער בעשולדיגטער ליבערמאן בעגריינדעט דאן דעם פארשלאג בנוגע דעם ריכטער כאדעצקי.

אדוו. יאראש: איך וויל צוגעבען אז אייגענט־ליך איז אלץ איינס צי דער ריכטער געדענקט עפּיס נאר דער פאקט ליגט אין דעם, וואסער אנשויאונג ער האט בנוגע דעם פראצעס. אויב די אנשויאונג פון בעטרעפענדען ריכטער איז שוין ארויסגעזאגט געווארען, איז נישט גלייך זיין אנטייל אין פראצעס.

דער פארזיצער ערקלערט נאכדעם, אז ער שטעלט נישט דעם פארשלאג צו דער בעראטונג פון די ריכטער, צוליב די ערקלערונגען וואס ער האט שוין געגעבען.

נאך דער דאזיגער ערקלערונג הויבט זיך אויף דער בעשולדיגטער ליבערמאן און זאגט:

— ביי אזעלכע בעדינגונגען האלטען מיר פאר איבעריג יעדע פערטיידיגונג. מיר דאנקען אונזערע פערטיידיגער פאר דער מיה, מיר בעפרייען זיי פון די פולמאכטען, און ערקלערען, אז מיר ווילען אין דעם פראצעס נישט געבען קיין שום ערקלערונגען.

פון דער פערטיידיגונגס-באנק הויבט זיך אויף אדוו. באגורסקי און ערקלערט:

— אין נאמען פון אלע פערטיידיגער ערקלערען מיר, אז מיר בעטראכטען זיך בעפרייט פון די פליכטען און מיר לעגען די פערטיידיגונג.

נאך די ווערטער שטעהען אויף די אדוואקאטען און פערלאזען דעם זאל.

דער פארזיצער לעזט פאר א פארשלאג אונטערגעשריבען דורך וויטאס, קערניק און די אדוואקאטען שורליי און אורבאנאוויטש וועגען אפלעגען דעם פראצעס און פרעגט דעם בעשולדיגטען קערניק, צי ער בעפרייט אויך זיין אדוואקאט אורבאנאוויטשען פון דער פערטיידיגונג.

קערניק ערקלערט אז ער סאלידאריזירט זיך מיט ליבערמאנס ערקלערונג און האלט אונטער זיין פארשלאג אפצולעגען דעם פראצעס, נאר ער בעפרייט נישט דעם אדוו. אורבאנאוויטש, ווייל עס איז נישט אויסגעשלאסען אז אין פאל מען וועט אפלעגען דעם פראצעס, עס זאל משפט'ן אן אנדער ריכטער-קאמפלעט.

נאך א בעראטונג האט דאס געריכט בעשלאסען אפצוווארפען דעם פארשלאג פון דער פערטיידיגונג וועגען אפלעגען דעם פראצעס.

ריכטער כאדעצקי האט דאן רעפערירט דעם פראצעס. די באנק פון די פערטיידיגער איז ליידיג.

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק זיצט בלויז ליבערמאן, מאסטעק, פראגער, וויטאס און קערניק.

די אנדערע בעשולדיגטע האבען פערלאזען דעם געריכטס-זאל. זייער אנטייל אין פראצעס איז נישט פערפליכטעט.

דער אורטייל וועט ארויסגעטראגען ווערען היינט, מיטוואך אין אוונט.

אנ'אומגליק מיט 3 מכבי-מיטגלידער אין זאקאפאנע
זיי זענען אוועק אויף אנ'אויספלוג אין די טאטרען און זענען פערשאטען פון א שניי-לאווינע
רעטונגס-עקספעדיציע זוכט די פערשאטענע דריי יודען

זאקאפאנע, 8 (טעלעפאניש)

3 מיטגלידער פון דער לעמבערגער גרופע, וואס זענען געקומען אויף דער מכביאדע: אינזש. וואלפמאן, רובינשטיין און הערבסטשטרייך זענען פרייטאג אוועק אויף אנ'אויספלוג אויף די טאטרען-בערג, און ביז איצט איז פון זיי קיין שום ידיעה נישטא.

אין די בערג האט זיך אפגעריסען א שניי-בארג. ס'איז דערויבער דא א פערדאכט, אז זיי זענען פערשאטען געווארען און אומגעקומען אונטער דעם שניי-בארג.

נאנץ זאקאפאנע געפינט זיך איצט אונטער'ן רושם פון דער געשעהעניש.

ס'איז ארויסגעשיקט געווארען א רעטונגס-עקספעדיציע. ביז איצט איז אבער נישטא קיין שום שפור פון זיי.

הסתדרות ציונים „התחיה" רדיקליים
ע״י ההסתדרות הציונית בלודז.

זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20.

היינט, מיטוואך, דעם 8-טען פעברואר, 8.30 אוונד וועט רעפערירען

יצחק גרינבוים

עהרען-פרעז. פון דער ציוניסטישער ארג. אין פוילען און סיים-דעפוטאט א. ד. ט.:

„די פאליטישע און עקאנאמישע לאגע פון די יודען אין פוילען און די לאגע אין ציוניזם און אין א״י".

די איבערגעבליבענע צאהל בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע. 517

טייערער צאהל איך פאר ברילאנטען, גאלד, זילבער, פערל, גאלדענע ציין, און לאמבארדאווע קוויטעס.
M. H. LISSAK, 5 Piotrkowska 5 50%

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפערציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטאריש פון 1-9 און פון 4 ביז 7.30 אוונד.

גאלד, זילבער, בריליאנטען
קינסטליכע גאלדענע ציין און לאמבארד־קוויטעס, קויף איך און צאל די העכסטע פרייזען
L. Korzeń, Pomorska 26. 276

סעקציע צייטונגס-פערשפרייטער ביים קליינהענדלער-פעראיין פאמארסקא 15.

צו אלע אונזערע חברים און פריינד צייטונגס-פערשפרייטער:
מיר לאדען איין, אהן אויסנאהם, אלע צייטונגס-פערשפרייטער אויף דער
פערזאמלונג
וואס קומט פאר מוצש״ק פרשת בשלח, דעם 11/2, 7 א זייגער אוונד אין לאקאל פון קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15 מיט פאלג. טאג-ארדנונג: 1) וואהלען פון א פארזיצענדער; 2) וואהלען פון א פערוואלטונג; 3) פארשלאגען. אין אייער אייגענעם אינטערעס ווערט געבעטען, אז קיין איינער זאל נישט פעהלען.
מיט אכטונג די קאמיסיע
פנחס זאנענבערג, יהודה ווישעגראצקי. עקיבה גאלדבלום.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אונזער מיטגליד ג.
ב״ע
יוסף דוד מייערפעלד
די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, 12 א זייגער ביים טאג פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל. מיר בעטען אלע אונזערע מיטגלידער צו קומען צו דער לויה כדי אפצוגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.
די פערוואלטונג פון
יודישען בעקער-צעך אין לאדז. 583

השבת אבדה
געהענדיג פון קראנקען-קאסע פיעטריקאווער 17 דורך פיעטריקאווער ביז נארוטאוויטש 4, האב איך פערלוירען א קליין בייטעלע מיט 12 זל. די קליינע סומע איז שווער אויסגעהארעוועט געלד. איך בעט עס אפצוגעבען אין אדמ. פון דער צייטונג פאר „ב."

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון הארץ- און לונגען-קראנקהייטען
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-4 און 8-9 אוונד.

Dr. med. H. ŁUBICZ
ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32
נעמט אן פון 8-10 פריה, פון 12-2 נאכמ. און פון 5-8 אוונד. זונטאג פון 9-11 בייטאג.

פאר גאלד, בריליאנטען, בריזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 2803

אונזער חשוב'ן פרעזעס ר' חיים יחיאל מאזעלשיא צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכען
ברודער נ״ע
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל. זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג און מיטגלידער פון דער גמילת-חסדים-קאסע אין זגיערזש. 579

אנטיסעמיטישע כוואליע אין רומעניען

בעראַטונג פון יודישען דעפוטאַטען-קלוב אין רומענישען פּאַרלאַמענט

בעלאַגערונגס-צושטאַנד' אין רומעניען

בוקאַרעשט, (יט"א). דער קלוב פון יודי־שע דעפוטאַטען אין רומענישען פּאַרלאַמענט האָט אָפּגעהאַלטען אַ ספּעציעלע בעראַטונג, געווידמעט דער כוואַליע פון די לעצטע אַנטי־יודישע אַרויסטרע־טונגען אין גאַנצען לאַנד. דעפּ. דר. עבנער האָט רע־פערירט דעם מצב אין בוקאָווינע, דעפּ. לאַנדאַו — די פערהעלטענישען אין בעסאַראַביען און דעפּ. דר. מאַרטאָן האָט בעלויכטען די לאַגע אין טראַנ־סילוואַניען.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו אינטערוועני־רען ביים פּרעמיער וואַידאַ־וואָיעוואָאַר און אינער־ן מיניסטער מיראָנעסקו.

חוץ דעם איז בעשלאָסען געוואָרען שיקען אַ דעלעגאַציע צום פּאָרזיצער פון פּאַרלאַמענט סיציאַ פּאָפּ וועגען בעשיצען די יודישע דעפּוטאַטען פון אָנפאַלען מצד די קוויסטען.

דר. עבנער איז שאַרף אַרויסגעטרעטען געגען דער פערשפּרייטונג פון פאַלשע פּרעסע־ידיעות וועגען דעם אַז בעת די לעצטע אַנטיסעמיטישע עקסצע־סען אין טשערנאָוויץ זאָל מען פון יודישע הייזער כלומרשט האָבען בעוואָרפען מיט ציגעל די דעמאָנ־סטרירענדע סטודענטען. דר. עבנער האָט ערקלערט, אַז ער האָט זיך געווענדעט צו דער דירעקציע פון דער פּאָליציי אין טשערנאָוויץ, אַז זי זאָל אָנגעבען לפּחות איין פאַל פון דעם מין, די פּאָליציי האָט עס אָבער נישט געקענט בעווייזען, עס דאַרף פעסטגע־שטעלט ווערען, אַז די „אַקאַדעמישע" שלעגער זע־נען אָפּגעשטויסען געוואָרען דורך דער יודישער בע־פעלקערונג אויסשליסליך און אַליין אין אָפּגעם קאַמף.

לסוף איז בעשלאָסען געוואָרען רופען דעם אַלרומענישען לאַנדעס־צוזאַמענפאָהר פון דער „יודי־שער פּאַרטיי" אויף דעם 5־טען און 6־טען מערץ ה. י. אין דער שטאָט בראַשאָוו.

בעלאַגערונגס-צושטאַנד אין רומעניען

אפּעל פון דער רומענישער רעגירונג

בוקארעשט, 7 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין צוזאמענהאנג מיט דעם בעלאגערונגס־צושטאנד אין לאנד, האט די רעגירונג ארויסגעגע־בען א מאניפעסט צו דער בעפעלקערונג, אין וועל־ען זי בעט רוהיג זיך צו פערהאלטען. בעזונדערס אפעלירט די רעגירונג צו די סטודענטען און אר־בייטער רוהיג זיך צו פערהאלטען, ווייל יעדער פרוב צו אונרוהען וועט מיט דער גאנצער קראפט דערשטיקט ווערען.

מינדערהייטען-פּאָליטיק פון דער רומענישער רעגירונג

בוקאַרעשט, (יט"א). דער אונטערשטאַאַטס־סעקרעטאַר פאַר מינדערהייטען־ענינים פּראָפ. סער־באַן האָט צונויפגערופען אַ פּרעסע־קאָנפערענץ, אויף וועלכער ער האָט פאָרמולירט די ריכטליניען פון דער מינדערהייטען־פּאָליטיק פון דער רומענישער רע־גירונג. פּראָפ. סערבאַן האָט ערקלערט דאָס די איצ־טיגע רומענישע רעגירונג פערורטיילט די צוואַנגס־רומעניזירונג פון די מינדערהייטען און איז פאַר אַ פרייער ענטוויקלונג פון זייערע אייגענאַרטיגע קול־טורען.

אין אַ געשפּרעך מיט'ן פאָרשטעהער פון דער יט"א האָט פּראָפ. סערבאַן ערקלערט, דאָס ער האָט בדעה אָנצוקניפּען אַ שטענדיגען קאָנטאַקט מיט אַלע יודישע אָרגאַניזאַציעס און פּאַרטייען. פּראָפ. סערבאַן האָט אויך אויסגעדריקט זיינע סימפּאַ־טיעס פאַר'ן ציוניזם און האָט בעטאָנט, אַז דאָס יו־דישע פאָלק האָט דאָס רעכט אויף זעלבסטבעשטימונג צוגלייך מיט אַלע אַנדערע פעלקער.

פּרעז. רוזוועלט'ס א בריף צו מאקדאנאלד'ן

לאָנדאָן, 7 (ספּ. טעל.)

„דאַילי מאַיל" ברענגט די ידיעה, אַז דער ענגלישער אַמבאַסאַדאָר אין וואַשינגטאָן קומט צו פאָהרען קיין לאָנדאָן און פיהרט מיט זיך א בריף פון פּרעז. רוזוועלט צו מאַקדאָנאַלד'ן, וועלכער ווערט אייגעלאַדענט קיין וואַשינגטאָן.

שטורמישער ארויסטריט פון היטלעריסטען געגען לעבע'ן

בערלין, . (ספּ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער קאָמיסיע צו פערטיידיגען די רעכט פון פּאַרלאַמענט איז געקו־מען צו אַ גרויסען שטורעם.

דער היטלעראָוויעץ פראַנק האָט ערקלערט, אַז זיין פראַקציע איז נישט מסכים אויף לעבע'ן אַלס פּאָרזיצער.

ס'איז דאַן געוואָרען אַזאַ שטאַרקער שטורעם וואָס עס האָבען אויפגעהויבען די היטלעריסטען, אַז לעבע איז געווען געצוואונגען צו פערלאָזען דעם זאַל.

פערפלייצונג אין לובלין

לובלין, 7. (טעלעפאָניש).

די פערפלייצונג אין לובלין האָט זיך אין דער פאָריגער נאַכט נאָך מעהר פערשטאַרקט.

דאָס וואַסער האָט זיך אַריינגעגאָסען אין דער גרויסער געביידע פון צירק אויף יוסאַלקא און אויך פערפלייצט די שכנישע הייזער.

די איינוואוינער האָט מען עוואַקואירט. פון וואַסער האָט מען אַרויסגענומען אַ דערטרונקענעם.

הערמאַן קאַסטען, דער סאָציאַליסטישער בירגערמייסטער פון שטראַספורט אָזע — מאָרדעט געוואָרען דורך אַ 17־יעהריגען היטלעראָוויעץ.

געשטאָרבען דער פּרעזעס פון דער ציוני. ארג. אין יוגאסלאוויען

בעלגראַד, 7 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין עלטער פון 71 יאָהר איז געשטאָרבען דער פּרעזעס פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין יוגאָסלאַוויען דר. דוד אַלקאַלעי.

דער פערשטאָרבענער איז געווען א פריינד פון ד"ר הערצל, און איז איינער פון די ערשטע ציוניסטען.

ווייטערדיגע צוזאמענשטויסען צווישען היטלעריסטען און קאמוניסטען

בערלין, 7, (ספּ. טעל.)

אין משך פון דער פערגאַנגענער נאַכט זענען ווידער פאָרגעקומען צוזאַמענשטויסען צווישען היט־לעריסטען און קאָמוניסטען אין אַ גאַנצע ריי שטעט אין דייטשלאַנד.

צווישען ביידע צדדים זענען פעראַן שווערע און לייכטע פערוואונדעטע.

בילדונגס-מיניסטער וועגן אנפאל אויף פּראָפ. וו. טשארנעצקי

נעכטיגע בודזשעט-דעבאַטען אין סיים

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש).

אויף דער נעכטיגער פּאָרמיטאָג־זיצונג פון סיים, איז ווייטער געפיהרט געוואָרען די דיסקוסיע איבער'ן בודזשעט פון קריגס־מיניסטעריום.

דעפּ. טעבינקאַ (ב. ב.) האָט פּאָלעמיזירט מיט די נעכטיגע אויספיהרונגען פון דעפּ. ארצי־שעווסקי פון נאַראָדאָווען־קלוב, אַז די רעגירונג האָט נישט ווי געהעריג רעאַגירט אויף דער דייטשער פּראָפּאַגאַנדע וועגען רעווידירען אונזערע גרעניצען.

דער רעדנער האָט געזאָגט, אַז „מיר האָבען אַנ'אויסגעצייכענטע אַרמעע, וועלכע איז בעשטימט צו שיצען אונזערע גרעניצען און אונזער פרייהייט און קיין שום נאַרישע ריידעריי, אויף דער טעמע צו רעווידירען די גרעניצען, געהט אונז נישט אָן.

אויף דער וויצע־מיניסטער גענ. סקלאַד־קאָווסקי האָט געהאַלטען אַ לענגערע רעדע, אין וועלכע ער האָט שאַרף אָפּגעענטפערט דער אָפּאָ־זיציע.

נאָך דער רעדע פון גענ. סקלאַדקאָווסקי איז פערענדיגט געוואָרען די דיסקוסיע איבער'ן בו־דזשעט פון קריגס־מיניסטעריום און מען איז צוגע־טרעטען צו בעטראַכטען די בודזשעטען פון די מיניסטעריומס פאַר לאַנדווירטשאַפט און אַגראַרי־רעפאָרם.

עס האָט רעפערירט דעפּ. סטראַנינאָווסקי (ב. ב.).

אויף דער נאָכמיטאָג־זיצונג איז בעטראַכט גע־וואָרען דער בודזשעט פון בילדונגס־מיניסטעריום.

דער בילדונגס־מיניסטער יענדזשעיעוויטש, האָט דערביי געהאַלטען זעהר אַ שאַרפע רעדע געגען די ברוטאַלע אָנפאַלען פון די סטודענטען אויף די אוניווערזיטעטען.

דער מיניסטער האָט זיך אויך אָפּגעשטעלט אויף'ן לעצטען אָנפאַל פון די סטודענטען אויף'ן פּראָפעסאָר וואַלעק־טשערנעצקי און האָט אָנגעוויזען אַז די סטודענטען האָבען איצט איבערגעטראָגען זייערע אָנפאַלען וואָס זענען ביז איצט געווען גערעכ־נעט אויף יודישע סטודענטען — אויף פּראָפעסאָרען.

ער האַלט, אַז די שטודירענדע יוגענד גיט דער־מיט אַרויס אַנ'אַטעסטאַט פון זייער אונקולטורעלקייט.

צום אנפאל אויפ'ן פראפעסאר וואלעק טשארנעצקי

וואַרשאָ, 7. (טעלעפאָניש).

פּראָפעסאָר וואַלעק — טשערנעצקי, איז ווי בעוואוסט בעפאַלען געוואָרען פון סטודענטען און בעוואָרפען געוואָרען מיט פוילע אייער, אין צוזאַ־מענהאַנג דערמיט האָט דער רעקטאָר אַרויסגעגעבען אַנ'אויפרוף, אין וועלכען ער פערורטיילט שאַרף דעם אָנפאַל. דער אוניווערזיטעט־כעאַט זעהט אין דעם דאָזיגען טאַט אַ בעליידיגונג פאַר דער גאַנצער גרופּע פּראָפעסאָרען.

אלבערט איינשטיין קעהרט זיך אום קיין דייטשלאנד

ניו־יאָרק. (יט"א). פּראָפ. אַלבערט איינ־שטיין וועלכער ווײלט איצט אין פּאַסאַדענא (קאַלי־פאָרניען) האָט דאָרט אויפגענומען דעם גענעראַל־דירעקטאָר פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור ה' יעקב לאַנדוי און איהם אין משך פון געשפּרעך צוו. אַנד. ערקלערט אַז דעם 15־טען מערץ ה. י. פאַהרט ער אַמעריקע אויפ'ן צוריקוועג קיין דייטשלאַנד, פּראָפּ. איינשטיין האָט דערביי צוגעגעבען, אַז ערב זיין אָפּפאָהר קיין אייראָפּא וועט ער זיך בעטייליגען אין באַנקעט, וואָס וועט איינגעאָרדענט אין האָטעל „קאָטאָראַר", דורך דער אַמעריקאַנער געזעלשאַפט „פריינד פון דער העברעאישער אוני־ווערזיטעט אין ירושלים", אין דעם דאָזיגען באַנקעט וועלען זיך בעטייליגען בעריהמטע פאָרשטעהער פון דער וויסענשאַפטליכער און קינסטלערישער וועלט פון גאַנץ אַמעריקע.

פּראָפּ. איינשטיין איז געווען א מיטגליד פון ערשטען דירעקטאָרען־ראַט פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט און דער ערשטער פּאָרזיצער פון אַ קאַדעמישען ראַט ביי דער אוניווערזיטעט.

אנ'אויפרייס אין אנ'אויטא - פאבריק אין פּאַריז

פאַרהאַן 100 פערוואונדעטע

פאַריז, 7 (ספּ. טעל.)

אין דער פראַנצויזישער אויטאָ־פאַבריק „רענאָ" אין פאַריז, איז פאָרגעקומען אַנ'אויפרייס. פון אונטער די חורבות האָט מען ארויסגע־נומען 100 פערוואונדעטע.

ביז איצט האָט מען נישט פעסטגעשטעלט די סבה פון אויפרייס.

פאַריז, 7 (ספּ. טעל.)

אָפיציעל ווערט געמאָלדען וועגען 150 פער־וואונדעטע און 6 טויטע.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע ארט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5– 9 אָווענד.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

טעאַטער „סקאַלא", שרודמיעסקא 15.
גאַסטשפּילען פון וועלט־בעריהמטען ארטיסט
ד"ר פּאַול באַראַטאַוו
צוזאַמען מיט'ן אויסגעצייכענטען אַנסאַמבל: ס. אַלטבוים, ח. בראַקאַש, א. דאַמב, ה. הערט, מ. מעלמאַן, א. קורק, ל. ראָזענבערג, נ. רייכענבערג, א. שליפּקאָוויטש.
היינט, מיטוואָך, 9 אָווענט
נחת פון קינדער
לעבענסבילד אין 4 אַקטען פון י. גאָרדין.
פּרייזען פון 70 גר. ביז 3 זל.
מאָרגן, דאָנערשטאָג, 9 אָווענט
פּאָפּולערע פאָרשטעלונג
פון 60 גר. ביז 2.20
היינקעמאַן
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

ראטעוועז די יוד. מאסן פון א קאטאסטראפע

בעשלוסעז פון יודישעז ווירטשאפטליכעז קאמיטעט איזווארשא

ווארשא, (יט"א) די טעג איז אונטער'ן פארזיץ פון פראפ. אדאלף פרעץ פארגעקומען די פיערטע זיצונג פון „יודישעז ווירטשאפטליכען קאמיטעט".

אדוו. זונדעלעוויטש האט אויף דער זיצונג אפגעגעבען א בעריכט פון די ביז-איצטיגע ארגאניזאציאנעלע ארבייטען. פון דעם בעריכט איז צו זעהען, אז אלע ביז-איצט איינגעלארענע יודישע מהוער, וואס זענען טעטיג אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט, האבען אויסגעדריקט זייער גרייטקייט צוזאמענצוארבייטען אין דער ארגאניזאציאנעלער פינאנדערבויאונג פון יודישען ווירטשאפטליכען קאמיטעט.

אויף דער מאנטאג'דיגער זיצונג איז פארגעקומען א דיסקוסיע איבער דער פרעציזירונג פון פראגראם און טעטיגקייטס-פארנעהם פון קאמיטעט. אין דער דיסקוסיע האבען זיך בעטייליגט די ה"ה דירעקטאר גיטערמאן, רעד. עקערמאן, פראפ. פערעץ, ד"ר פרנס, ראט געפנער, פרעזעס בורגין א. א. רעד. ש. וואלקאוויטש האט פארגעשטעלט די פערזאמעלטע א פראיעקט פון א טעטיגקייטס-פראגראם פארן קאמיטעט. דאס פראגראם נעמט ארום דעם גאנצען פראבלעמען-קאמפלעקס פון יודישען ווירטשאפטליכען לעבען אין פוילען.

אין דער דיסקוסיע האבען אלע רעדנער אונטערשטראכען די גרויסע בעדייטונג פון דער אויפגענומענער איניציאטיוו אין דער ריכטונג פון קאנסאלידירען דאס פוילישע יודענטום אויף דעם ווירטשאפטליכען געביט. די רעדנער האבען אונטערשטראכען, אז די לאגע פון די יודישע מאסען מוז בעריגען אלע בעסערע יחידים אין דער געזעלשאפט אנצושטרענגען די בשותפות'דיגע כחות, כדי צו זוכען וועגען צו ראטעווען די יודישע מאסען פון א קאטאסטראפע.

איינע פון די עיקר - אויפגאבען פון יודישען ווירטשאפטליכען קאמיטעט דארף זיין דאס פעראינטערעסירען די געזעלשאפט מיט די עקאנאמישע פראבלעמען פון די יודישע מאסען אין פוילען.

אין רעזולטאט פון דער דיסקוסיע איז געוועהלט געווארען א קאמיסיע, אין וועלכער עס זענען אריין די ה"ה י. בארנשטיין, דר. זיידענמאן און רעד. וואלקאוויטש, אויסצוארבייטען דאס טעטיגקייטס - פראבלעם פון קאמיטעט און פארצושטעלען אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון קאמיטעט די פראבלעמען וואס דארפען תיכף בעטראכט און געפארשט ווערען דורך דעם קאמיטעט.

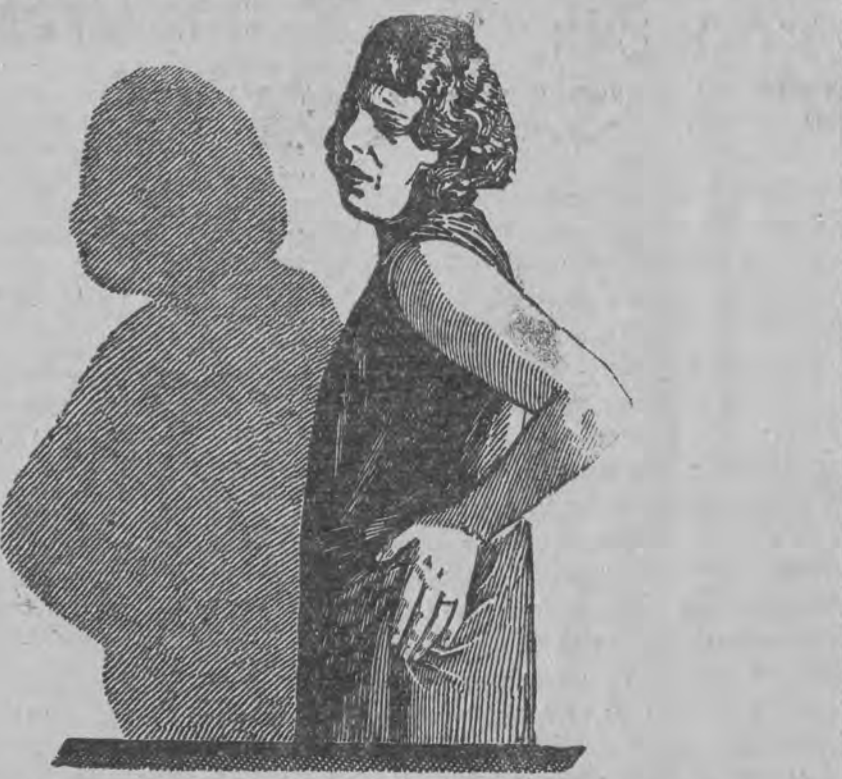

אך!... די שרעקליכע רעומאטישע וועהטאגען!...

מאטערן א גאנצען טאג יעדען ריהר
שאפט אונגעהויערע שמערצען. צו
וואס זשע זיך אזוי מאטערן — מען
דארף, ענדליך, א סוף מאכען צו די
ליידען. טאגאל האלט-איין דאס אנזאמלען זיך פון אורין-זויער, וועלכע
איז ווי בעוואוסט, די אייגענטליסבה פון די דאזיגע ליידען און
דעריבער בעקעמפט טאגאל מיט
גרויס ערפאלג רעומאטיזם-שמערצען,
פאדאגרע, נערווען און קאפ-וועהטאגען. אונשעדליך פארן הארץ, מאגען
און אנדערע ארגאנען. פרובט און
איהר וועט זיך אליין איבערצייגען.
צו בעקומען אין אלע אפטייקען.
רעגיסטירט נומער 1334.

Togal

געדענק דאס ווארט!

לעטישע נאציאנאל-סאציאליסטען בעפאלען דעם ביאליק-קלוב

צעריסען די פארטרעטען פון ד"ר הערצעל און ביאליק און עטליכע פערזאן פערוואונדעט

ריגא, 7 (יט"א טעלעגראפיש)

א גרופע לעטלענדישע נאציאנאל-סאציאליסטען איז בעפאלען דעם ביאליק, זיי האבען דעמאלירט דעם לאקאל, צעשניטען די פארטרעטען פון הערצלען און ביאליק'ן און פערוואונדעט עטליכע פערזאן.

די אנפאלער זענען ארעסטירט געווארען.

„קעניגסבערג, די פעסטונג פון דער דייטשער קולטור מוז ווערען ריין פון יודען"

היטלעריסטישע העץ-קאמפאניע געגען יודישען פראפעסאר פון דער קעניגסבערגער האנדעלס-אקאדעמיע

בערלין, 7. (יט"א טעלעגראפיש). נאך דער היטלער-אפערע מיט'ן פראפ. קאהן האבען די היטלעריסטען אנגעהויבען א קאמפאניע געגען יודישען פראפעסאר רייגבאך פון דער קעניגסבערגער האנדעלס-אקאדעמיע. די היטלעריסטען פיהרען די קאמפאניע מיט דער לאזונג: „קעניגסבערג, די פעסטונג פון דער דייטשער קולטור מוז ווערען ריין פון יודען".

דער רעקטאר האט ערקלערט, אז דער אנגעגריפענער איז דער בעסטער קענער אין זיין פאך, און איז קעגען בעזייטיגען דעם יודישען פראפעסאר פון דער קעניגסבערגער האנדעלס-אקאדעמיע.

דער האלענדישער קרייצער, אויף וועלכען ס'איז אויסגעבראכען א בונט פון די מאטראסען

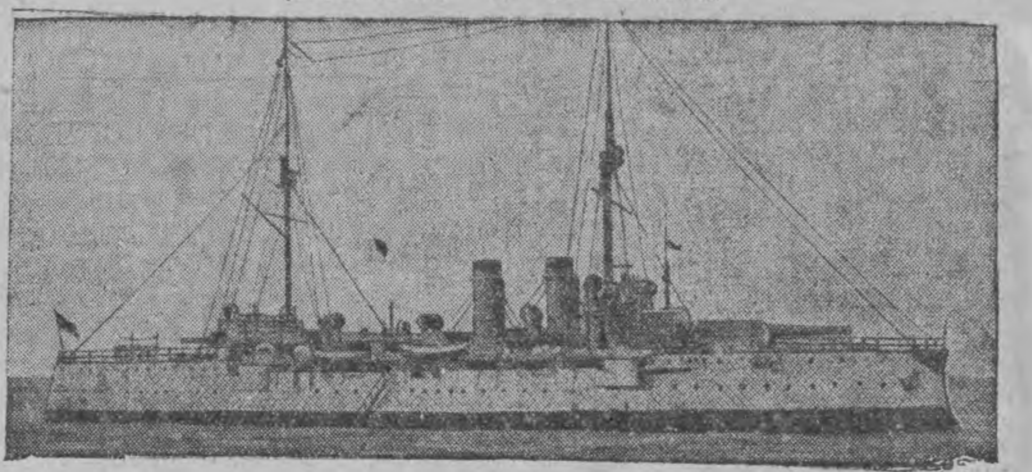

רוסישע יודען נאך דער 1. „פיאטילעטקע"

רעפעראט פון „קאמזעט"-לייטער דימאנשטיין אויף דער לעצטער סעסיע פון „ציק"

מאסקווע, (יט"א) אויף דער לעצטער סעסיע פון צ. ק. האט דער בעקאנטער קאמוניסטישער טהוער דימאנשטיין (מיטגליד פון נאציאנאליטעטען-ראט און איינער פון די לייטער פון „קאמזעט" רעפערירט וועגען די רעזולטאטען פון דעם ערשטען 5-יאהר-פלאן צווישען דער ארבייטענדער יודישער בעפעלקערונג אין סאוויעטען-רוסלאנד. דער רעדנער האט פעסטגעשטעלט, אז די לאגע פון די ארבייטענדע יידען אין אלע לענדער פון ראטען-פערבאנד האט זיך בעדייטענד פערבעסערט. א גרויסע צאהל יודען זענען אריינגעצויגען געווארען אין פראדוקטיווע ארבייטס-צווייגען. פאר דער רעוואלוציע האבען זיך מיט האנדעל בעשעפטיגט אין רוסלאנד 54 פראצ. פון דער יודישער בעפעלקערונג, איצט איז דער דאזיגער פראצענט אראפגעדריקט געווארען ביז נול. דאגעגען איז די צאהל יודישע אינדוסטריעלע ארבייטער, וואס האט פאר דער רעוואלוציע בעטראגען סה"כ 2 פראצ. געשטיגען ביז 20 פראצ. און די צאהל יודישע ערד-ארבייטער איז אויסגעוואקסען פון 2 אויף 12 פראצ.

עס זענען דא צאהלרייכע אונטערנעהמונגען, וואס בעשעפטיגען טויזענדער יודישע ארבייטער. בעדייטענדע ערפאלגען זענען אויך דערגרייכט געווארען אויפ'ן קולטורעלען געביט. עס עקזיסטירט א פערצווייגטע נעץ פון יודישע שולען, בילדונגס-אינסטיטוציעס, טעאטערען, פערלאגען, צייטשריפטען א. א. וו.

דימאנשטיין האט אויך רעפערירט די לאגע פון די יודישע אויטאנאמע ראיאנען אין אוקראינא, קרים און בירא-בידזשאן און פעסטגעשטעלט, אז די יודישע בויאונג ענטוויקעלט זיך אומעטום אויף סאציאליסטישע יסודות. לסוף האט דער רעדנער דורכגעפיהרט א פערגלייך צווישען דעם מצב פון די יודען אין די קאפיטאליסטישע לענדער מיט דער לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די לענדער פון ראטען-פערבאנד.

צוליב אבריזע געלעגענהייטליך
צו פערקויפען
אנ'אוואלנע טיש מיט שטיהל
און א ביכער-שאנק
צו זעהען זשעראמסקא 67. וו. 27.

דאס לעבען אין ארץ-ישראל

(לעצטע ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור)

דעפארטירט פון ארץ-ישראל א פוילישען יוד

מחמת א פאלשען חשד אין קאמוניזם

ירושלים, . נישט קוקענדיג אויף דער איבערוופונג וואס איז אונטערגענומען געווארען דורך דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ, האט די א"י-רעגירונג דעפארטירט דעם יודישען ארבייטער פון פוילען, משה גלאט, וועלכען עס איז פארגעווארפען געווארען קאמוניסטישע טעטיגקייט. הגם עס איז אלגעמיין בעוואוסט אז גלאט איז נישט קיין קאמוניסט און הגם די עקזעקוטיווע און די גאנצע יודישע פרעסע האבען געפאדערט לאזען גלאט'ן אין ארץ-ישראל.

הענריעטא סאלד טרעט אפ פון איהר אמט אין ועד-הלאומי

ירושלים, די לייטערין פון דעפארטאמענט פאר סאציאלער שוץ ביים ועד-הלאומי מיס העגריעטא סאלד פערלאזט אינגיכען איהר אמט. העגריעטא סאלד איז א פיהרענדע ציוניסטישע טוערין און איינע פון די גרינדערינס פון „הדסה" אין אמעריקע. זי איז אויך מיטגליד פון ועד-הלאומי.

נישטא קיין אנשטאלטען פאר גייסטיג-קראנקע אין א"י

ירושלים. ווי עס איז צו זעהן פון בעריכט פון רעגירונגס-דעפארטאמענט פאר'ן געזונדהייטס-וועזען, האבען 116 גייסטיג-קראנקע אין א"י נישט געקאנט איינגעארדענט ווערען אין ענטשפרעכענדע אנשטאלטען מחמת מאנגעל אין פלאץ, דער בעריכט בעמערקט, דאס אין יודישען אנשטאלט פאר גייסטיג קראנקע וואס איז בערעכענט אויף פופציג מאן, געפינען זיך איצט 78 פאציענטען.

ערשטע פאבריק פון אלומיניום-אויסארבייטונגען

ירושלים, דער יודישער אינדוסטריעלער פון ריגע, ה' הלל הילמאן איז צוגעטרעטען בויען די ערשטע פאבריק פון אלומיניום-אויסארבייטונגען אין רמת-גן.

טעטיגקייט פון אמעריקאנער ווירטשאפטליכען א"י-קאמיטעט

ירושלים, דער אמעריקאנער ווירטשאפטליכער א"י-קאמיטעט ענטוויקעלט א זעהר לעבהאפטע טעטיגקייט. דער קאמיטעט איז געגרינדעט געווארען מיט זיבען חדשים צוריק. חוץ דער צענטראלע אין אמעריקע, בראש פון וועלכע עס שטעהען דר. סטיפען ווייז און פראפ. פראנקפורטער, איז טעטיג אויך אן אבטיילונג פון קאמיטעט אין ירושלים אונטער דער הויפטלייטונג פון ה' עמנואל ניומאן און דירעקציע פון ה' פ. לעווין-עפשטיין. דער קאמיטעט בעקומט כסדר הונדערטער אנמעלדונגען און אנפראגען וועגען גרויסע געזעלשאפטליכע אינוועסטיציעס אין ארץ-ישראל.

לאדז, 8 פעברואר 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 8 פעברואר 1933

דער פלאן פון אנ'אינערליכער הלואה

פון דער רעדע, וועלכע ס'האט געהאלטען דער גענעראל-רעפערענט פון בודזשעט אין סיים, דעפוטאט מיעדזשינסקי, האט מען נישט געקאנט גענוי געוואויר ווערען, ווי אזוי די רעגירונג קלערט צו דעקען דעם אלץ וואקסענדיגען דעפיציט פון בודזשעט. די לכתחילה'דיגע השערה, אז דער דעפיציט וועט בעטרעפען 361 מיליאן זלאט איז שוין אוועקגעווארפען געווארען אלס צו אפטימיסטישע, איצט רעדט מען שוין קאלטבלוטיג וועגען א דעפיציט פון 400 און אפילו פון 500 מיליאן זלאט. די פריוואטע אויסרעכענונגען פון דער אפאזיציע דערגעהען אגב ביז צו דער מאוימ'דיגער ציפער פון 600 מיליאן זלאט דעפיציט. אמת, ה' מיעדזשינסקי האט פערזיכערט, אז די סומע פון דעפיציט, אויף וועלכער עס איז נאך נישט געפונען געווארען קיין דעקונג, בעטרעפט „אנ'ערך 100 מיליאן זל. און אז אזא סומע שטייגט נישט אריבער די „רעאלע מעגליכקייטען" פון א דרייסיג מיליאניגען פאלק.

די „רעאלע מעגליכקייטען" צו דעקען דעם דעפיציט פון הונדערט מיליאן זלאט, געפינט ה' מיעדזשינסקי אין אנ'אינערליכער הלוואה און דער מיט אונטערשטיצט ער די קאנצעפציע פון פינאנץ-מיניסטער זאוואדזקי. מ'קאן ווינשען דער גאנצער געזעלשאפט און זיך אליין, אז דאס ווירטשאפטליכע לעבען זאל ווירקליך קאנען פינאנסירען אנ'אינערליכע הלוואה. דערווייל קאן דאס נישט געטון ווערען מיט די אייגענע כוחות, ווייל ווען עס זאלט געווען דער באדען פאר אנ'אינערליכער הלוואה, וואלט די מלוכה שוין עטליכע מאל געזען זיך דערמיט בענוצט. נישט אלע צווייגען פון ווירטשאפטליכען לעבען זענען דאך נאך נישט עטאטיזירט געווארען און דאס דערפאר, ווייל די מלוכה און די געזעלשאפט האבען נישט קיין געלט. קיין גוטער ווילען אויף צו עטאטיזירען דאס ווירטשאפטליכע לעבען פעהלט דאך נישט ביי דער רעגירונג, עס פעהלט איהר נאר געלט אויף צו רעאליזירען דעם גוטען ווילען.

עפעס האט דערמאהנט דער ה' מיעדזשינסקי וועגען געזעלשאפטליכער קאפיטאליזאציע אין פוילען, פאלעמיזירענדיג מיט'ן פראיעקט פון פראפ. קושיזשאנאווסקי וועגען דעוואלואציע פון זלאטי. ה' מיעדזשינסקי האלט באטייליך, אז די דעוואלואציע פון זלאט וואלט אונטערגעגראבען די קאפיטאליזאציע-פעהיגקייט פון אונזער געזעלשאפט. דער דאזיגער בליק איז א ריכטיגער. עס איז נאר א שאד, וואס ה' מיעדזשינסקי האט נישט געבראכט אויך אנדערע מאמענטען, וואס רייסען ארונטער די קאפיטאליזאציע-פעהיגקייט פון דער געזעלשאפט אין פוילען. ווען ער זאלט זיך לענגער אפגעשטעלט אויף די דאזיגע מאמענטען, וואלט ער זיכער געקומען צו דער איבערצייגונג, אז די פיסקאלע אפעראציעס פון דער רעגירונג האבען שוין פון לאנג פערניכטעט די קאפיטאליזאציע-פעהיגקייטען פון אונזער געזעלשאפט און איצט איז שווער בכלל וועגען דער דאזיגער פעהיגקייט צו רעדען. אמת איז, אז די פ. ק. א. באטירט דעם וואוקס פון די דעפאזיטען, אבער דער דאזיגער וואוקס קומט פאר אויפ'ן חשבון פון די קרעדיטען און אלע פריוואטע קרעדיט-געזעלשאפטען.

מיר אבסערווירען אלזא א בעאונרוהיגענדיגען פאקט פון מאנגעל אין צוטרוי מצד דער געזעלשאפט צו דער פריוואטער ווירטשאפט, א סימפטאם, צו וועלכען די מלוכה טאר נישט דערלאזען.

יעדער אביעקטיוו דענקענדער מענש וועט אנערקענען, האט געזאגט ה' מיעדזשינסקי, אז פוילען האט געפיהרט איהר בודזשעט-פאליטיק בעסער איידער נישט איינע פון די אלטע מלוכות. זיי האבען שוין פריהער געמוזט אנקומען נאך הלוואות.

מיר האלטען, אז פוילען האט געפיהרט איהר פאליטיק ערגער איידער אלע אנדערע מלוכות און דערפאר האבען אנדערע געקאנט פריהער אנקומען נאך הלוואות. און דא ליגט דער פרינציפיעלער אונטערשייד צווישען דער פוילישער בודזשעט-פאליטיק און דער בודזשעט-פאליטיק פון אנדערע לענדער.

ווייל ווען די פוילישע רעגירונגען זאלטען געפיהרט דיזעלבע בודזשעט-פאליטיק, וואס אלע אנדערע מלוכות, דהיינו די פאליטיק פון שוינען דאס פריוואטע ווירטשאפטליכע לעבען, דאן וואלט די איצטיגע רעגירונג פונקט אזוי פעסט זיך געקאנט שטיצען אויף דער גרויסער פינאנציעלער רעזערווען פון דער געזעלשאפט, וואס איז געווען אנגעקליבען אין די יאהרען פון בעסערער קאניונקטור. אבער די פיסקאלע פאליטיק פון דער רעגירונג האט נישט געלאזט זיך ענטוויקלען דעם פריוואטען ווירטשאפטליכען לעבען און פאר דעם געלד, וואס איז ארויסגעריסען געווארען דער פריוואטער ווירטשאפט האט מען פינאנסירט פערשידענע עטאטיסטישע איינפאלען, וואס זענען אויך געווען געווענדעט געגען דער פריוואטער ווירטשאפט.

די רעזולטאטען פון דער דאזיגער פאליטיק זענען איצט קלאר אויף דער האנד. די רעגירונגען פון די לענדער, וועלכע האבען געשוינט די געזעלשאפט, קאנען איצט זיך ווענדען צו דער געזעלשאפט נאך אינערליכע הלוואות. אונזער געזעלשאפט איז געווארען אזוי גרינדליך אויסגעריינינגט פון יעטוועדע פינאנץ-מיטלען, אז זי איז נישט אומשטאנד צו געבען דער מלוכה קיין הלוואה. איצט ערשט איבערצייגט זיך די רעגירונג, אז זי האט אהן אויפהער און סיסטעמאטיש אונטערגעשניטען דעם צווייג, אויף וועלכען זי זיצט. צי וועט די דאזיגע ערפאהרונג לכל הפחות ווירקען אויף צו ענדערען די פיסקאלע פאליטיק?

זויר.

סאציאליזם אלס לאזונג פון דעמאגאגען

דאס אמת'ע פנים פון היטלעריסטישען סאציאליזם

אין אנ'ארטיקעל וועגען די געשעהענישען אין דייטשלאנד שרייבט ד"ר י. וויגאדסקי אין ווילנער „צייט":

דער ווירטשאפטליכער צוזאמענבראך אין דער וועלט רוקט ארויס אלץ נעהנטער דעם געדאנק, אז די קאפיטאליסטישע ארגאניזאציע פון דער פראדוקציע אין דער וועלט מיט איהר צו עגאאיסטישען אינדיווידואליזם — טראגט די אחריות פאר דעם וועלט-קריזיס אדער — פאר דער וועלט-קאטאסטראפע. אפשר וועט דער סאציאליזם העלפען?... פון דער אנדערער זייט, זעהענדיג, ווי אין די עם רוב מדינות, פארלאמענטארישע לכל-הפחות, קען זיך אין דער איצטיגער קאטאסטראפאלער צייט די פאליטיק פון די רעגירונגען קיין עצה נישט געבען מיט דעם קאמפליצירטען, שווער-בעוועגליכען און צו וועניג-עלאסטישען פארלאמענטארישען אפאראט, הויבט אן די געזעלשאפטליכע מיינונג פון א גרויסען און אמאל אויך פון דעם גרעסטען טייל בעפעלקערונג צו ציהען זיך אלץ מצהר צו דעם דיקטאטארישען, אליין-הערשערישען סדר, צו דער „פאליטיק פון א פעסטער האנד"!.

דעריבער איז דער סאציאליזם און דיקטאטור, וואס איז איהם נישט סותר, זעהר פאפולער געווארען ביי די ברייטע מאסען. „די ביזאיצטיגע פארמען פון ווירטשאפט און פאליטיק האבען דערפיהרט צו א קאטאסטראפע אין וועלטליכען מאסשטאב; מוז מען זוכען אנדערע, בעסערע פארמען!..." דעריבער האט די פאליטישע דעמאגאגיע אין דער וועלט, וועלכע אריענטירט זיך אמאל גאנץ ריכטיג, אויסגעקליבען קודם-כל דעם סאציאליזם פאר א גרונד-פונקט פון איהר פראגראם: דאס דארף צוציהען צו איהר די ארבייטער!

אזוי ווי אבער די קאנקורענץ מיט יודען איז, מחמת דעם וועלט-קריזיס, בעזונדערס פערשארפט, ממילא איז דער אנטיסעמיטיזם אויך בעזונדערס פערשארפט און ביי דעם המון זעהר פאפולער געווארען און די דעמאגאגיע נוצט אויס דעם אנטיסעמיטיזם אלס דעם וויכטיגסטען צוציהונגס-מיטעל, אין איהר פראגראם. היות אבער, ווי די מאדערנע קאנסטיטוציעס און פארלאמענטען שטערען זעהר שטארק דערביי, שטרעבט מען זיי אומשעדליך צו מאכען דורך דעם דיקטאטארישען רעזשים...

אויף אזא אופן ווערט געשאפען, מיט דעמאגאגישע צילען, פערשטעהט זיך, דער „נאציאנאל-סאציאליזם", וואס פעראייניגען דעם סאציאליזם, וועלכען מען האט פיינט, מיט דעם שאוויניסטישען מענשען-פרעסערישען נאציאנאליזם, וועלכער שפילט די עיקר-ראלע אין דעם גאנצען ענין...

אזוי איז אויך דער „נאציאנאל-דעמאקראטיזם" בשעתו אויסען געוועזן נישט דעם דעמאקראטיזם, וועלכער איז אבער נויטיג געווען, כדי צוציהען צו דער דעמאגאגיע די „ברייטע ארבייטענדע מאסען", נאר דעם פריציש-שאוויניסטישען נאציאנאליזם, וואס מוז פטר'ן און עוקר מן השורש זיין אלץ, וואס נישט איז די „הערשענדע נאציאן".

אויף אזא אופן איז ענטשטאנען אין איירא‌פא, חוץ ענגלאנד און פראנקרייך, דער „קריזיס פון פארלאמענטאריזם", דער פערשטארקטער עטאטיזם, דער פאשיזם מיט זיין אריגינעלען סאציאל-עקאנאמיזם און לסוף דער „נאציאנאל-סאציאליזם" מיט זיינע קליינע מענשעלעך פאר גרויסע ענינים.

אויך אין פוילען האט די לעצטע יאהרען בכלל און די לעצטע חדשים בפרט „פערשטארקט איהר פראגראם-טעטיגקייט" די פוילישע נאציאנאל-דעמאקראטיע אדער נאציאנאל-דעמאגאגיע, וועלכע איז, אגב, א פויליש-פריצישע שלעכטע אויסגאבע פון דעם מורה-פרייסישען פריצמטום אדער יונקערטום. די פוילישע ענדעציע האט שטענדיג נאכגעטון און טוט עד היום נאך, ווי א מאלפע, אלץ, וואס דער פרייסישער יונקער טוט, הגם אין ענין פאמאזשע און אויבערשלעזיען איז זי מיט איהם נישט מסכים...

אזוי ארום איז דער דייטשער נאציאנאל-סאציאליזם אויסען נישט דעם סאציאליזם פון דעם דריטען אדער צווייטען אינטערנאציאנאל, נאר דעם „סאציאליזם פון די נארנים", וואס דארף איינפיהרען סאציאליזם נאר לגבי יודען.

דערפאר איז אבער דער נאציאנאליזם פון די „נאצים" דער אויפריכטיגער און רעאקציאנערסטער, דאס איז א נאציאנאליזם, וואס פאדערט די גרעסטע שנאה צו אלע שכנים פון דייטשלאנד און שטרעבט זיי אלעמען צו פערניכטען און צו אונטעריאכען! זיי ווילען אנהויבען א נייע סדרה פון „האהענצאלערנטום" מיט זיין גדלות „פון גאטעס גנאדען" מיט זיין ווילדען מיליטאריזם, מיט די „נקמות" (רעוואנשען) לגבי פוילען, פראנקרייך און אנדערע שכנים!... דאס איז דער אמת'ער תוכ פון דעם נאציאנאלען סאציאליזם.

מען פרעהט זיך און מען האט מורא

ווי אזוי מען בעציהט זיך אין ענגלאנד צום דייטשען היטלער-רעזשים

די ענגלישע בלעטער זענען איבערפילט מיט ארטיקלען וועגען דער סיטואציע אין דייטשלאנד. זיי שטעלען פיל פראגען, פון וועלכע יעדע איינציגע רופט ווייטער ארויס נייע פראגען. וואס וועט זיין ווייטער? וואו וועט זיין דער סוף? וואו וועט זיך אפשטעלען דייטשלאנד, וואס געהט פון ווימאר ביז צו א רעגירונג, וועלכע איז שוין א חוזק פון אלע אנגענומענע פרינציפען? א רעפובליק אדער א מאנארכיע, פארלאמענטאריזם אדער דיקטאטור? די ראדיקאלע בלעטער רופען אן היטלער'ן מיט זעהר נישט קיין שעהנע נעמען. די קאנסערוואטיווע בלעטער ווייזען אויך נישט ארויס קיין צופרידענהייט דערפון, וואס ער איז געקומען צו דער מאכט. אבער די לעצטע זענען פול מיט פערשטענדניש און זיי מאכען שלום מיט דעם פאקט. די ערשטע דעקלעראציע היטלערס איז מען גרייט געווען אנצונעהמען אפילו מיט צופרידענהייט. דארט האט דאך היטלער גערעדט וועגען דעם, אז ער זוכט נאר שלום. אבער צי קאן מען איהם גלויבען און געטרויען? ווייל אויב היטלער וועט ווירקליך ווילען היטען נאר דעם שלום, דאן וואס אייגענטליך בלייבט פון זיין גאנצען פראגראם?

די ענגלישע עפענטליכע מיינונג טרייסט זיך דערמיט, וואס נאכ'ן איבערנעהמען די מאכט וועט היטלער מוזען דעמאסקירען די גאנצע נישטיגקייט פון זיין דעמאגאגיע. ער וועט נישט פערניכטען די גרויס-אינדוסטריע, ער וועט נישט נאציאנאליזירען די בענק. ער וועט נישט אויפהענגען די פיהרער פון דער דעמאקראטיע, וועלכע זענען פעראנטווארטליך פאר אונטערשרייבען דעם ווערסאלער טראקטאט, ער וועט נישט אפשאפען די בערזעס, וועט נישט ארויסטרייבען די יודען פון דייטשלאנד און אזוי ווייטער. ער וועט נישט זיין אימשטאנד צו ערפילען קיין איינע פון זיינע דראהונגען, מיט וועלכע ער האט מיטגעריסען די פערטומעלטע מאסען אין דייטשלאנד. זיין גאנצער נאציאנאל-סאציאליסטישער פראגראם וועט פלאצען ביים בעריהרען זיך מיט דער ווירקליכקייט.

מען פרעהט זיך אויך אין ענגלאנד דערמיט, וואס אייגענטליך האט זיך דאך גארנישט געענדערט. בעראן פאן נוירט, דער געוועזענער דייטשער אמבאסאדאר אין לאנדאן, וועט אויך ווייטער אלס אויסערן-מיניסטער פיהרען די אויסערליכע פאליטיק פון לאנד. פאן פאפען און א רייה אנדערע געוו. דייטשע מיניסטארען זענען געבליבען אין דער רעגירונג. ענדליך פרעזידענט הינדענבורג איז ווייטער דער קוואל פון מאכט און ער בעהערשט די סיטואציע. אלץ, וואס עס איז געשעהען, איז פארגעקומען אין די ראהמען פון געזעץ. דער פארלאמענטאריזם איז געאכטעט געווארען, דעם גלייכען די קאנסטיטוציע, וועלכער היטלער האט געשוואוירען צו זיין געטריי.

בלויז אייניגע ענגלישע בלעטער האבען ארויסגעזאגט די מורא, אז די נייע רעגירונג וועט זיין געצוואונגען צו אנ'אוואנטוריסטישער פאליטיק אויף אויסען, כדי צו געפינען אנ'אויסוועג פון די אינערליכע שוועריגקייטען. אבער דאסזעלבע האט מען געקאנט זאגען אויך וועגען די פריהערדיגע רעגירונגען. אין א געוויסער הינזיכט איז אפילו בעסער, וואס היטלער האט דערגרייכט דעם שפיץ פון זיינע אמביציעס דערמיט, וואס ער איז איינגעגאנגען אויף א רייה קאנצעסיעס און קאמפראמיסען. ער איז אזוי ארום געווארען דער געפאנגענער פון זיין פאליטישען שונא, פון הוגענבערג, פאפען און חברים, וועלכע ווילען איהם האלטען אין דער צוים און נישט דערלאזען, אז עס זאל געשעהן אנ'עוולה די בעזיצענדע קלאסען. עס איז אויך בעסער, וואס עס וועט ענדליך נעהמען א סוף די שטענדיגע מורא פאר זיין הערשאפט און ס'וועט בעשטעטיגט ווערען דאס ווערטעל וועגען טייוועל, וואס איז נישט אזוי שרעקליך ווי מען מאלט איהם.

אט אזוי בעהאנדעלט די ענגלישע פרעסע דעם פאקט, וואס היטלער איז געקומען צו דער מאכט.

זעלבסטמארדע, פערברעכענס, אפערעס

גאנץ ערליכע מענשען ווערען געווארע פערברעכערס אויס נויט

(א בריף פון וויען)

די צאהל ארבייטסלאזע און פרנסה'לאזע אין וויען איז אונגעהויער גרויס און אונגעהויער איז די נויט צווישען זיי. סיי די געזעלשאפטליכע, סיי די קאמונאלע אינסטיטוציעס, סיי פריוואטע פילאנטראפיע, בעמיהען זיך ווי עס איז צו לינדערען די געוואלדיגע נויט פון די געטראפענע. עס זענען געעפענט געווארען אומזיסטע קיכען פאר ארימע לייט, אין פערשידענע פונקטען ווערען ארויסגעגעבען פעקלעך מיט עסענווארג פאר די, וואס נויטיגען זיך דערין. אבער אין וויען זענען פערהאן פיל ארימע לייט, וואס געהען נישט אין די אומזיסטע קיכען און נעהמען נישט קיין שפייז-פעקלעך. זיי וועלען גיכער אויסגעהן פון הונגער אדער וועלען בעגעהן זעלבסטמארד, איידער צו בעטען הילף ביי עמיצען.

דאס זענען רואינירטע סוחרים, קליינע רענטיעס, וועלכע האבען אלצדינג פערלוירען. ארבייטסלאזע קינסטלער, אקטיארען א. א. אמת, אויך אין אט דער ספערע זענען פערהאן אזעלכע, וואס האבען געמוזט פערבויגען זייער שטאלץ און אויסשטרעקען די האנד, אבער דער גרעסטער טייל הונגערט, געהט אויס פאר נויט, אבער זיי ווענדען זיך נישט צו קיינעם און בעטען ביי קיינעם נישט קיין הילף. א טייל מאכען א סוף צום לעבען, ווי געהען אוועק אין אנ'אנדער וועלט, וואו עס איז נישטא קיין ארבייטסלאזיגקייט, קיין נויט און קיין הונגער.

און ביי וועמען עס פעהלט אויס מוט צו מאכען א סוף צום לעבען, דער כאפט זיך אין פערצווייפלונג פאר אלצדינג, דער לאזט נישט דורך קיין שום מעגליכקייט ווי עס איז אויסצוקומען, דער לאזט זיך אויף שווינדעל, אויף פערברעכען. די געריכטען זענען פערווארפען מיט קרימינעלע טאטען פון מענשען, וועלכע האבען נאך גארנישט לאנג געלעבט פון אנשטענדיגער און ערליכער ארבייט. אבער ערליכע ארבייט האט אויפגעהערט צו דערנעהרען. אלע, אדער כמעט אלע סוחרים, קאנען קוים דעקען די הוצאות אפטמאל ארבייטען זיי מיט פערלוסט. דאסזעלבע איז מיט די אייגענטימער פון רעסטאראנען, האטעלען, טעאטראלע אונטערנעהמער, און פאבריקאנטען.

מיט א האלב יאהר צוריק האט א שטייגער א טעאטראלער אונטערנעהמער געעפענט א ניי דראמאטיש טעאטער. אייגענטליך האט דאס טעאטער שוין פון לאנג עקזיסטירט. אבער א געוויסע צייט איז עס געווען פערמאכט. און אט איז געקומען אנ'אונטערנעהמער, ער האט צונויפגעשטעלט א טרופע פון גאנץ גוטע ארטיסטען און ארטיסטקעס, רעזשיסערען, דעקאראטארען און האט פייערליך געעפענט דאס טעאטער. ער האט אין דער זאך אריינגעלעגט פרעמד געלד און א גאנץ היבשע סומע, אנ'ערך פופציג טויזענט דאלאר. און שוין אין א חודש ארום האט מען גענומען רעדען, אז ער האט נישט צו בעצאהלען די ארטיסטען. ער האט זיך געבארגט געלד פון אלע זייטען, אפטמאל

(ווייטער זעה 9. זייט).

געמישטע חתונות צווישען יודן אין פאריז

פון **נ. פראנק.**

דאס געשפרעך האט זיך געדרייעהט ארום דער געמישטער חתונה צווישען דער פאריזער יודישער יוגענד. און א דאמע, זעהר אן אינטעליגענטע און זעהר א הייבטוועלטיגע, האט זיך אנגערופען:

„איך האב צוויי קינדער, א זוהן, א טאכטער. אויב מיר איז בעשערט צו האבען א געמישטע חתונה ביי זיך, וואלט מיר פיל ליבער געווען, אז מיין טאכטער זאל אריינפאלען ביי א נישט־יוד, ווי מיין זוהן זאל חתונה האבען מיט א קריסטין. מיין טאכטער'ס געמישטע חתונה וואלט איך טאלערירט. מיט וועהטאג, אבער טאלעריר'ט. דעם זוהנ'ס געמישטע חתונה, וואלט איך בעקעמפט מיט די לעצטע כוחות“.

און זעהענדיג, אז די גאנצע געזעלשאפט וואר'ט, אז די דאמע זאל רעכטפערטיגען איהר שטאנדפונקט, האט זי ווייטער גערעדט:

— איך האב צוטרוי צו מיין טאכטער'ס כאראקטער און וויס, אז דורך איהר אויסטויש מיט א נישט־יוד, וועט זי נישט בטל ווער'ן. מיין זוהן ווידער, וועט אריינטערפאלען אין גאנצען אונטער'ן איינפלוס פון זיין ווייב און זיין יודישע פערזענליכקייט וועט אין גאנצען אפגעווישט ווער'ן“.

א מערקווירדיגע זאך:

אין א סך יודישע משפחות געפינט מען דעם זעלבען שטאנדפונקט וועגען דער געמישטער חתונה פון יונגלעך און מיידלעך. די מוטער'ס — דען זיי איבערהויפט פיהרען אן מיט דער חתונה־פאליטיק — ווילען בעסער זייערע טעכטער אוועקגעבען נישט־יודען, ווי זייערע זיהן — נישט־יודישקעס.

און מיר זעהען אט וואס;

די אלע יודישע מענער, וואס האבען חתונה געהאט — אהער עס האט זיך זיי חתונה געהאט — מיט קריסטליכע מיידלעך, האבען אויפגעהאלטען, אויף וויפיל זיי אליין האבען געוואלט. זייער יודישען אפשטאם, און זייערע קינדער זענען אפילו געיודישט געווארען. די פראנצויזישע פרוי האט נישט ארויסגעוויזען קיין שום ווידערשטאנד אויף דעם געביט. איז אבער א יודישע פרוי אריינגעפאלען צו א קריסט, איז איהר יודישער כאראקטער מיט דער צייט אפגעבראקעלט געווארען און דאס קינד — אדער די קינדער — זענען דאך אויפגעצויגען געווארען אין פאטער'ס גייסט.

א יודישע מאמע וועט אויסדראפען די אויגען, ווען מ'זאל איהר זאגען, אז זי האט גערנער איהרע יונגלעך ווי די מיידלעך. זי וועט נישט וועלען הערען און געדענקען וועגען אזא אומגלייכהייט. ביי איהר זענען אלע קינדער — קינדער. נישטא קיין ווייניגער ליבע און מעהר ליבע. איהר ווארימע מוטערשאפט געפינט אין זיך מאס און אינסטינקט אין איהר צערטליכקייט צו אלע איהרע קינדער. פונדעסטוועגען — און דאס פיהלט זיך זעהר אפט — האנדעלט זי אין געוויסע מאמענטען אזוי, אז מ'וואלט געקענט דרינגען, אז דאס יונגעל איז ביי איהר טייערער, און מיוחס'דיגער, ווי דאס מיידעל. כל זמן עס וועט נישט אפגעשאפט ווערען דער בארבארישער מנהג, אז דאס מיידעל דארף זיך קויפען א מאן פארן נדן, וועט דאס הייסען, אז א מיידעל איז נישט מעהר ווי א „זי“ און אז א „זי“ איז א סחורה פון דער צווייטער קאטעגאריע. פון דער ערשטער קאטעגאריע איז א „ער“.

ערשטענס, קומט די סטאטיסטיק אליין בעווייזען, אז אויפ'ן מארק פון חתונה־האנדעל איז פארהאן מעהר פרויען, ווי מענער און דאס אליין דערהויבט דעם יחוס פון מאן.

אין דער מיינונג פון דער יודישער מאמען צו די געמישטע חתונות שפילט א וויכטיגע ראלע א ריין־פסיכאלאגישער ארגומענט.

די יודישע מאמע ווייסט, אז מיט א מיידעל, צו איהר גרויס בעדויערן, קען מען זיך ווייניגער איבערבעהמען ווי מיט א יונגעל, אז א מיידעל איז—ליידער—מינדערווערטיגער ווי א יונגעל און דעריבער שטעלט זי ארויס ווייניגער פארדערונגען ביי דער חתונה פון איהר טאכטער. און נאך יונגער — ביי דער חתונה פון איהרע טעכטער. ביידע קינדער איז איהר א שאר אויסצומישען, דורך הייראט, מיט קריסטליך בלוט, אבער עס איז איהר א קלענערער שאר א טאכטער. ווי דאס יונגעל. א מיידעל איז אויך פיל מעהר געפאהר און פעראנטווארטליכקייט צו האלטען. אומפערהייראט, ווי א יונגעל. פאריז איז א גיהנום פאר א מיידעל און ווען זי דערשווימט צום טאג פון דער חתונה, א מיידעל, דארף די מאמע בענשען גומל. די מאמע ציטערט. אלע טאג, אלע שעה, פאר'ן מיידעל. און דעריבער מוז זי זיך אנכאפען אין דער ערשטער געלעגענהייט חתונה צו מאכען איהר טאכטער. וואס גיכער די חתונה קומט — אין די חתונה יאהרען — אלץ גיכער ווערט די מוטער בעפרייט פון א קאשמאר, וואס הענגט איבער איהר קאפ.

מיט'ן זוהן — ווידער — האט זי ווייניגער צו דאגה'ן און זי בעקעמפט דעריבער זיין ווילען צו א געמישטער חתונה.

דער „ער“ ליידעט נישט פון זיין בחור'שאפט, אזוי ווי ער שטילט זיין מאגען אין רעסטאראן און אין קאפע, אזוי שטילט ער זיך אויך אין רעסטאראן פון ליבע. ער איז פאר די עלטערען א פיל קלענערע משא, ווי די טאכטער און דעריבער קעמפען די עלטערען, אפט מיט ענערגיע פון פערצווייפלונג, אז דער „קדיש“ זאל נישט אריינפאלען צו קיין קריסטין. די עלטערען, וואס האבען יונגלעך לאזען אפט פיהלען זייער העכערקייט איבער די, וואס האבען — נעבעך — נאר מיידלעך.

עס איז אויך איבערצוזעהען, אז ווען א יודיש מיידעל האט חתונה מיט א קריסט, איז עס א חתונה פון ליבע. מיר איז נאך נישט אויסגעקומען צו הערען פון א יודיש מיידעל, וואס האט געגעבען נדן א קריסטליך יונגעל.

ביי קריסטען איז אויך פארהאן, דענק איך, א פראגע פון נדן, אבער ביי יודען, שיינט מיר, איז זי שארפער און מעכטיגער ווי ביי נישט־יודען. ווען א קריסט ענטשליסט זיך חתונה צו האבען מיט א יודיש מיידעל, מוז די ליבע זיין פיל גרעסער ווי נארמאל, און דאן פאלט שוין במילא די פראגע פון נדן אפ.

ווען מ'קוקט זיך גוט צו, צו די יודישע מיידלעך, וועלכע האבען חתונה פאר קריסטען, זעהט מען, אז דאס זענען ס'רוב יונגע מענשען, וואס האבען שוין געהאט ענטוישונגען מיט יודישע יונגעלייט. ס'רוב איז עס ביי זיי אן אקט פון פערביטערונג, פון — וואלט איך געזאגט — נקמה געגען יענעם און טאקע געגען זיך אליין.

אן אלטע מויד, איז פאר א מיידעל די גרעסטע קללה.

צו די יודישע קינדער, וואס מישען זיך אויס דורך דער חתונה, קען מען קיין טענות נישט האבען.

איך הער נאך די ווערטער פון א יודיש מיידעל:

— וואס פאר א חילוק איז פארהאן צווישען מיר און א קריסט? קען איך דען די יודישע געשיכטע, די יודישע ליטעראטור? וואס בינדט מיך צו יודען? צו יודישקייט? אין געגענטייל: מיין גאנצע ערציהונג איז א פראנצויזישע. איז דאס ביסעל יודישע סביבה, וואס איך האב אין דער היים גענוג מיך צוצושמידען צו יודישקייט? וואס האט מען געטון פאר מיר, כדי מיך דורכצודרינגען מיט'ן יודישען גייסט, אז איך זאל פון איהם נישט קענען זיך בעפרייען?“

וואס קען מען ענטפערן אויף אזעלכע ווערטער?

אויב שמייסען, קומט עס די עלטערען און נישט די קינדער.

איידער דאס קינד קומט אויף דער וועלט גרייטען צו די עלטער'ען א וויגעלע, א הייבעלע, שיכעלעך, זעקעלעך — וואס פאר א גייסט גרייטען מיר צו פאר אונזערע קינדער? און אויב מיר גרייטען גארנישט צו. ווי קענען מיר פון זיי פאדער'ן טריישאפט צום יודישען גייסט.

אויפהאלטען דעם יודישען גייסט. קען מען נאר דורך יודישער ערציהונג.

זיך צוקוקענדיג צו דער צאהל פון די געמישטע חתונות צווישען די פאריזער יודען. איז מיר נישט קיין וואונדער, וואס אזוי פיל יודישע קינדער האבען חתונה געמישט, נאר וואס אזוי ווייניג.

דער יודישער גייסט איז אזוי קרעפטיג, אזוי רייך און זאפטען, אז פון זיך אליין — אהן אונזער הילף — לאזט ער אליין נישט צו. צו קיין גרויסער צאהל געמישטע חתונות.

מ'טאר איהם אבער נישט לאזען אליין. מ'מוז איהם צוהעלפען. מ'מוז איהם שאפען די נויטיגע קולטורעל־יודישע בעדינגונגען.

ערשטער יוד. קינא־פיאנער אין ירושלים

דער ערשטער פיאנער פון קינא אין ירושלים, איז ישראל גוט, ער איז געבוירען אין לעמבערג ביי ארימע עלטערען. זיין פאטער איז געווען א בעל־מלאכה און האט געהארעוועט אויף זיין בידנער פרנסה. דעם זוהן זיינעם, ישראל'ן, האט ער זיך געסטארעט געבען א גוטע ערציהונג, לויט זיינע מעגליכקייטען. ער האט איהם אויך געלערענט א פאך. ישראל גוט איז צו זעכצעהן יאהר אוועקגעפאהרען קיין בערלין און דארט שטודירט קונסט־געווערב. דארט האט ער זיך געטראפען מיט דעם נישט־לאנג פערשטארבענעם פראפעסאר באריס שאץ, און פראפעסאר שאץ האט איהם איינגעלאדען פאר א לעהרער פון קונסט־געווערב אין דער „בצלאל“־שולע. גוט האט די איינלאדונג אנגענומען און איז געפאהרען קיין ירושלים. דא האט ער א פאר יאהר געלערענט די תימנ'ער יודען אויסקלאפען אויף בלעך און אנדערע זאכען און האט דערצויגען א רייה תלמידים, וואס האלטען זיך נאך עד־היום ביי דעם פאך און מאכען א לעבען. אבער ער אליין האט דאס פאך שוין לאנג פערלאזט, ווייל די שטעלע אין בצלאל־שולע האט נישט לאנג אנגעהאלטען צוליב דעם, וואס די שולע האט קיין געלד נישט געהאט. א פאר יאהר זענען אריבער. גוט איז אין אט דער צייט ארומגעגאנגען אהן ארבייט, געהונגערט, געפלאגט זיך.

אין דער צייט פון זיין ליידיגגעהערייי האט ער זיך שטארק פעראינטערעסירט מיט מאשינעריע. ער האט זיך בעקענט און בעפריינדעט מיט דעם אייגענטימער פון א דייטשער קאפע אין ירושלים — א דייטש וואס האט געוואלט דא אויפשטעלען א קינא און האט נישט געקאנט. דער דייטש האט שוין געהאט מאשינען, אבער עס איז נישט געגאנגען.

אינצווישען איז אנגעקומען די מלחמה, און ווען די ענגלענדער האבען זיך דערנעהנטערט צו ירושלים, האט דער דייטש, צוזאמען מיט אלע דייטשען און טערקען, געמוזט פערלאזען ירושלים. האט ער גערופען צו זיך זיין פריינד, גוט'ן, און איהם פערגעלייגט איבערצונעהמען דאס געשעפט און עס אויסצאהלען שפעטער ראטענווייז. גוט האט דעם פארשלאג אנגענומען און איבערגענומען דעם קינא. עס רעדט זיך אבער גאר אזוי „איבערגענומען“. פאקטיש איז נישט געווען וואס איבערצונעהמען. דער קינא איז געווען אין א קליין געביידעלע, די ווענט זענען געווען פון ברעטער און בלעך, דער דאך פון זעק. קיין בענקלעך אויף וואס צו זיצען זענען נישט געווען. הייסט „נעהם־איבער“ אזא געשעפט!

אבער גוט האט זיך איינגעשטעלט. ער האט אליין אנגעהויבען צו ארבייטען.

אין יענער צייט איז געווען כמעט אוממעגליך צו קריגען בילדער: עס איז נישט געווען קיין פערבינדונג מיט דער אויסערליכער וועלט. מען האט בעדארפט האבען געלד צו צאהלען פאר די בילדער. און דאס אלץ האט ער נישט געהאט. איז נישט קוקענדיג אויף דעם וואס ער איז אליין געווען אלץ, וואס ער האט געהאט ווייניג אויסגאבען, איז איהם די חיונה דאך שווער אנגעקומען.

אזוי האט זיך עס געדרוגען א שטיקעל צייט, ביז די ענגלענדער האבען איהם פערגעלייגט צו ווייזען פאטריאטישע מלחמה־בילדער. אבער דערפאר האט ער בעדארפט זיין קינא איבערבויען. האט ער כמעט מיט די אייגענע הענד געמאכט עטליכע אויסבעסערונגען, אליין צונויפגעקלאפט בענקלעך פון נישט געהובליעטע ברעטער, אז מען זאל נישט דארפען זיצען אויף זעק אנגעפילט מיט זאמד — און דער קינא איז געווען פערטיג. עס האט איהם אנגעהויבען געהן בעסער, האט אבער פאסירט אן אומגליק:

עס איז דאן געווען ווינטער. איינער פון די ווינטערען, וואס טרעפען איין מאל אין הונדערט יאהר אין ארץ־ישראל. עס איז ארויסגעפאלען א שווערער שניי און האט איינגעווארפען זיין גאנצע פאסטראיקע. ווי א קארטען־שטיבעל אונטער דעם דרוק פון א האנט — אזוי האט איינגעווארפען דער שניי זיין סינעמא.

האט ער דאן געדונגען אן אראבישע קאפע נעבען דעם יפו־טויער. האבען אבער אינגיכען אויסגעבראכען די ערשטע אומרוהען אין ארץ־ישראל, און די יודען — ניינציג פראצענט פון זיינע בעזוכער — האבען זיך אפגעזאגט צו געהן צו איהם אין אראבישען געגענד. האט ער געמוזט ווידער איבערגעהן אין מיטען שטאט, אויף זיין פריהערדיגען פלאץ. אבער איצט האט ער זיך שוין נישט געקאנט בעגעהן מיט אזא געביידע ווי פריהער. ער האט שוין געמוזט געבען עפעס לייטישעס, האט ער געקראגען א הלואה פון פינף הונדערט פונט, פון דאן אן געהען די געשעפטען גוט. ער האט שוין אויך איבערגעבויט זיין טעאטער, איהם פערגרעסערט, און איצט רעכענט ער זיך פאר דעם בעסטען אין ירושלים.

ק. באזילאנסקי

אדאלף היטלער

די רעוואלוציע אין דער ברויעריי

דער ערשטער ארויסטריט פון דעם נאציאנאל־סאציאליסטישען פיהרער, וועלכער האט אויף איהם געצויגען די אויפמערקזאמקייט פון אייראפע, איז געווען א פרוב (אין יאהר 1923) איינצופיהרען א דיקטאטור, פערשטעהט זיך די אייגענע. דעם דאזיגען פרוב האט מען אין דייטשלאנד אנגערופען „די רעוואלוציע אין דער ברויעריי“.

דאס איז געווען דעם 9. נאוועמבער אין יאהר 1923. אויף דעם אוונד האט דער גענעראל־קאמיסאר פאר בייערן, פאן קאר, צונויפגערופען א פאליטישע פערזאמלונג אין גרויסען זאל פון דער מינכענער ברויעריי ביערגערברוי. פאן קארס ראלע אין דער מינכענער אפעריע איז נישט אינגאנצען קלאר. ער האט אנגעפיהרט א פראנדע געגען דער בערלינער רעגירונג. ער האט נישט געשטרעבט צו אן איבערקעהרעניש, איז אבער געווען גרייט אויסצונוצען פאר די אייגענע אינטערעסען א פערשווערונג, וואס זאל ארגאניזירט ווערען דורך עמיצען אנדערש.

צווישען פאן קארן און היטלערן איז, דוכט זיך, נישט געווען קיין אפמאך. זיי האבען צווישען זיך בלויז געפיהרט אונטערהאנדלונגען, וואס האבען אבער צו גארנישט נישט מחייב געווען.

אינמיטען פון פאן קארס רעדע האבען זיך ביים אריינגאנג דערהערט געוואלדען און געשרייען. אויפ'ן שוועל האט זיך בעוויזען היטלער מיט א רעוואלווער אין דער האנד, הינטער איהם עטליכע צעהנדליג בעוואפענטע מענער. אין גרויסען זאל, וואו עס זענען געווען פערזאמעלט די פני פון דער מינכענער געזעלשאפט מיט'ן בייערישען פרעמיער קנילינג בראש, איז אויסגעבראכען א פאניק.

צווישען די פערזאמעלטע האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז די היטלעריסטען האבען אומגערינגעלט די ברויעריי. דער קלאנג איז געווען א ריכטיגער.

ארומגערינגעלט פון זיין גווארדיע איז היטלער אדורך דעם זאל, צוגעגאנגען צו דער טריבונע, ארויפגעקראכען אויף א שטוהל און צוויי מאל אויסגעשאסען אין סופיט, — כדי צו בערוהיגען דעם עולם“. דער רעוואלווער האט פערטראטען דאס גלעקעל פון פארזיצער. ווען עס איז שטיל געווארען, האט היטלער געמאלדען, אז דער בנין איז ארומגערינגעלט און אלע ארויסגאנגען זענען בעוואכט — די פאלקס־רעוואלוציע האט זיך אנגעהויבען: די בייערישע רעגירונג ווער'ט ארעסטירט, די רייכס־רעגירונג ווערט ארעסטירט.

פרעמיער פאן קנילינג און מיניסטער פאן שווייער זענען געווארען גלייך ארעסטירט.

נאך דעם אריינפיהר האט היטלער איינגעלאדען דעם קאמיסאר פאן קאר, דעם גארניזאן־אנפיהרער פאן לאסאוו און דעם פאליציי־שעף פאלקאוניק זייסער אויף א פערטרויליכער בעראטונג אין א זייטיגען צימער.

עס האבען זיך אנגעהויבען די פאליטישע אונטערהאנדלונגען. היטלער האט, אין נאמען פון די רעוואלוציאנערען, פארגעלייגט פאן קארן דעם אמט פון זיין שטעל־פערטרעטער, פאן לאסאוון — די טעקע פון קריגס־מיניסטער, דעם פאלקאווניק זייסערן — דעם אמט פון פאליציי־מיניסטער. זיך האט ער פראקלאמירט אלס מלוכה־שעף פון דייטשלאנד מיט א דיקטאטארישער מאכט.

די בייערישע שררות האבען גלייך מסכים געווען. פאן קאר האט שפעטער — אין געריכט — דערקלערט, אז ער האט אנגענומען היטלער'ס פארשלאג אונטער דער דראהונג פון רעוואלווער און ווען ער האט איהם אנגענומען האט ער א „וואונק געטון“ צו לאסאוו'ן און זייסער'ן. צי אזוי איז דאס באמת געווען מיט'ן „וואונק“ און צי האט עס דאס געריכט פעסטגעשטעלט, איז אומבעוואוסט.

מיטאמאל האט זיך אלס מיליטערישער הויפט אנפיהרער בעוויזען א נייע פיגור — לודענדארף. דאס האט שוין דעם גאנצען ענין צוגעגעבען גאר אן אנדער כאראקטער: היטלער איז דאן געווען א דערונטערדיגע פיגור — דאס צילבריעט פון פערשידענע סאטירעס און הומאריסטישע אילוסטראציעס. לודענדארפען האט געקענט די גאנצע וועלט (נאך דא גאר נישט לאנג האט דער ענגלישער קאפיטאן לידעל הארט אין זיין בעריהמט־געווארענער ארבייט וועגען דער מלחמה אנגערופען לודענדארפען דער גרעסטער מיליטערישער פיהרער פון דער מלחמה).

אויף דער פערזאמלונג איז לודענדארף נישט געווען. מען האט איהם געשיקט רופען. ער איז באלד געקומען אין ביערגערברוי און איינגעשטימט איבערצונעהמען די מיליטערישע אנפיהרערשאפט.

פערזיכערענדיג זיך די אונטערשטיצונג פון פאן קארן, פאן לאסאוון און זייסער'ן, האט זיי היטלער פערגעלייגט געמיינזאם דורכצופיהרען א בעראטונג וועגען דעם קאמף מיט דעם „בערלינער פערדשטאל“. פאן קאר האט אהן חשד געענטפערט. אז עס איז שוין צו שפעט ביינאכט, ער איז אויסגעמאטערט, מען דארף געהן שלאפען! „און מיר וועלען מארגען האבען צייט זיך מיישב צו זיין“.

היטלער, צופרידען פון זיינע ערשטע ערפאלגען, איז דערויף איינגעגאנגען און די אנדערע דריי זענען זיך פונאנדער־געפאהרען — אבער נישט אהיים.

וואס איז פארגעקומען נאך דער בעראטונג, — איך געדענק נישט בעוואוסט, קרוב לאמת איז, אז דער ראש פון דער וויטעלסבאך־דינאסטיע האט זיך (טעלעפאניש) ארויסגעזאגט געגען דער גאנצער אימפרעזע: א סך פון די דייטשע מאנארכען טראגען נישט איבער היטלערן (מען זאגט, אז ווילהעלם האט אויך נישט קיין איבעריגעס גרויסע סימפאטיע צו איהם). שפעטער האט מען איבערגעגעבען, אז געגען דער פערשווערונג איז קאטעגאריש ארויסגעטראטען דער פארשטעהער פון וואטיקאן, קארדינאל פאולהאבער.

גאר גיך זענען אנגעקומען ידיעות פון דעם „בערלינער פערדשטאל“. די רייכס־רעגירונג האט 12 ביינאכט צונויפגערופען א בעראטונג און בעשלאסען צו האנדלען זעהר ענערגיש: גענ. פאן זעקט, דער פיהרער פון דער רייכסוועהר, וואס פרעזידענט עבערט האט איהם געגעבען גאר גרויסע פולמאכטען, האט פעראָרדנעט א מארש אויף מינכען.

צוויי א זייגער ביינאכט האט גענעראל־קאמיסאר פאן קאר ארויסגעגעבען א ראדיא־טעלעגראפישען קאמוניקאט, אז היטלער ווערט אלס פערשווערער געשטעלט אויסער'ן געזעץ. אין פאן קארס קאמוניקאט איז אויך דא א רייד וועגען א שווינדעל פון אמביציעזע שותפים („טרוג אונד ווארטברוך ערגייציגער געזעלען“) „די ערקלערונגען, וואס זענען אויף מיר, גענ. לאסאוו און פאלק. זייסער'ן אויפגעצוואונגען געווארען אונטער דער דראהונג פון רעוואלווער'ן האבען נישט קיין שום בעדייטונג“ — ווערט געזאגט אין קאמוניקאט.

די בייערישע מיליטער־פאלקען און די פאליציי זענען געבליבען טריי דער רעגירונג. היטלער האט גערופען צו הילף די שטורעם־אפטיילען. איין שטורעם־אפטייל איז געקומען פון רעגענסבערג, אנגעפיהרט מיט גאר אן אנדער מין חיל, האט מסכים געווען איבערצונעהמען די אנפיהרונג פון די שטורמיסטען.

דאס קענען איהם עד־היום נישט מוחל זיין די דייטשע אפיצירען. וואס פאר א דעגראדירונג! — דער בעריהמטער גענעראל אין איין רייה מיט א געוועזענעם שטובען־מאלער און געוועזענעם אפטייקער.

(ווייטער קומט)

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון ,,נייעם פאלקסבלאט"

ש. ה. בראדערזאן.

דער פעטער שנייער

סיי ווי סיי! אוי, סיי יוי סיי!
טו איך אלץ וואס מעגליך:
אויפגעוויגט די וואלקענס פריי
האב איך אין די וויגלעך...
כ'האב געטון א טרייסעל זיי
איז עס מיר געראטען,
איז ארויס א ווייסער שניי —
און אהער געשאטען!
אנגעשאטען איבער ברעג,
אויסגעשיט איבגאנצען,
טוט עס איצט אויף יעדען וועג
שניי אצינדער גלאנצען...
מיינען אלע — ס'פינקעלט בלאנק,
מיינט מסתם נישט איינער —
דייערטווערגען א געשאנק
זענען אידעלשטיינער...

זילבערנע גלעקעלעך

דין — גין — דאן!
דין — גין — דאן!
שניי צ' פאלען
הייבט שוין אן!
דין — גין — דאן!
דין — גין — דאן!
ס'שיט זיך שניי,
ווי ווייסער מאן!
דין — גין — דאן!
דין — גין — דאן!
לאמיר איצטער
אונזערס טאן!
דימענטען אין בלאנקען שניי
האבען טויזענט חנען...
מיינען — שטיינער זעהען זיי,
מילא — זאל מען מיינען...
מילא — שיטען זיך אן א צאהל...
מיטאמאל — אין מיטען —
פליטער־שפליטערלעך קרישטאל
שיט זיך... זאל זיך שיטען!

דער אלטער און דער יונגער הירש

א יונגער הירש האט איינמאל געזאגט צום אלטען:

,,פאטער־לעבען, דו ביסט דאך גרעסער און פלינקער פון די הינט, און דערצו האסטו נאך העכער געוואלדיק גרויסע אויף צו פערטיידיגען דיך, פארוואס זשע ציטערסטו אזוי פאר די הינט?" דער אלטער הירש האט זיך צולאכט און האט געענטפערט:

,,דעם אמת זאגסטו, קינד מיינס. אן אומגליק אבער: קוים דערהער איך, א הונט בילט, איז איידער איך גיב א טראכט — לויף איך שוין".

די קליינע פעסעל

עס האט די קליינע פעסעלע
געשטעלט זיך אויף א פעסעלע
און שליסט די טיר מיט שליסעלע.
שליסט פעסעל, שליסט,
שלעסעל נישט פערשליסט.
פעסלען דאס פערדריסט.
ווייל שוין קליינע פעסעלע
אראפגיין פון דעם פעסעלע,
איז צו הויך דאס פעסעלע,
קאן נישט אראפגיין פעסעלע.

איך בין אויך שולדיג

כאנטשע איז אהיימגעקומען פון שול אזא בלייכע און א שוויגענדיגע, אז די מוטער איהרע האט זיך דערשראקען פאר איהר אויסזעהן.

— וואס איז דען געשעהן, כאנטשע?

זי האט גענומען דערצעהלען:

— איך בין געפאהרען אהיים אין טראמוואי, האט ער איבערגעפאהרען א הינטעלע, אזא ווייסינקער, אזא שעהנינקער; א פיסעלע, א קליין פיסעלע, האט געהאנגען דאס פיסעלע, איז אזוי פיל בלוט גערונען און גערינען. און דאס הינטעל האט אזוי געקלאגט און געוויינט. אזא רחמנות מיר, מאמע, אויף דעם אריימען הינטעל!

— עס איז טאקע א רחמנות, א שאר. א שעהן הינטעלע — האט איהר די מוטער גענומען אויסריידען — אבער וואס ביסטו דען שולדיג, נאריש מיידעלע, וואס האסטו זיך אזוי שטארק דערשראקען?

— איך, מאמע, בין דאך געפאהרען אין טראמוואי און געמאכט, אז דער טראמוואי זאל זיין שווער... האבען די רעדער אפגעשניטען דאס פיסעלע ביים הינטעל.

— וואס פאר א נאריש קינד דו ביסט! שולדיג איז דאך דאס הינטעל אליין פארוואס עס איז געקראכען אונטער די רעדער. א נארישער הינטעל געווען.

— בין איך גארנישט, גארנישט שולדיג, מאמע?

— אוודאי ביזטו נישט שולדיג, קיינער נישט.

האט זיך כאנטשע געטראכט, אז די מאמע זאגט, אז זי איז נישט שולדיג — ווייס זי; א מאמע ווייס, וואס זי זאגט... אבער פונדעסטוועגען האט זיך א גאנצע נאכט אוועקגעפלאנטערט ביי כאנטשען אין געדאנק, אז דאס מאל איז נישט איבגאנצען ריכטיג אזוי ווי די מאמע זאגט. איך האב דאך געמאכט, אז דער טראמוואי זאל זיין שווערער... אז איך וואלט נישט געפאהרען, נאר געגאנגען צופוס, און אנדערע אויך, וואלטען די רעדער נישט געקאנט אפשניידען דאס פיסעל ביים הינטעל... און זי האט בעשלאסען ביי זיך, אז זי איז שולדיג, זי איז אויך שולדיג און נאך אלע וואס זענען געפאהרען....

א לאנגע צייט האט כאנטשע מורא געהאט צו פאהרען מיט'ן טראמוואי, שרעקענדיג זיך, אז עס זאל נישט געשעהן עפעס שלעכטס, ווי דאמאלט מיט'ן הינטעל....

דער דייטשער דאקטאר ריטער, וועלכער וואוינט מיט זיין פרוי אויף אן איינזאמע אינזעל, פונקט אזוי ווי ראבינזאן קרוזא

משה'קע האט גענעכטיגט ביי אונז

צו אונז אין שטוב איז געקומען משה'קע. מיר האבען זיך געשפילט אין ,,שווארצען קאטער".

מיר האבען גארנישט געוואוסט, ווי שפעט עס איז שוין. און דא געהט א גוס רעגען. און אזעלכע גרויסע בליצען. משה'קעס מאמע האט געוואוסט וואו ער איז, איז ער געבליבען נעכטיגען ביי אונז אין שטוב.

מיר האבען זיך ביידע געפרעהט. ער איז געווען מיינער אן אמת'ער ברודער. ער האט מיט אונז געגעסען צוזאמען. משה'קע עסט זעהר גיך. די מאמע האט פאר אונז ביידע אויסגעבעט אין בעט. אז מיר האבען זיך געלייגט אין בעט, האבען מיר ביידע אנגעהויבען מאכען קונצען. פריהער האבען מיר געמאכט גימנאסטיק, נאכדעם האבען מיר געמאכט מיט די פיס א מיהל. ער האט מיר אויסגעלערענט, ווי אזוי מען מאכט א מיהל. נאכדעם האבען מיר געמאכט א מלחמה מיט די קישענס.

מיט אמאל — באך!

מיר האבען זיך געטון ביידע א טראסק אויף דער ערד.

פרעגעס און ענטפערס

אין פיר ליטעראס איז עס א בעשעפעניש,
מיט נאך 2 ליטעראס,
קומט עס צוגויך,
צו זיין אין דער הייך?
— — — — — — — —
— פליג־פליגעל.
...
— ס'איז אין דער ערד,
ס'איז אין וואסער,
ס'בוצט שטארק מענשען,
אהן דעם, איז נישטא קיין געשמאק עסען:
— — — — — — — —
— זאלץ.
...
— אין 4 ליטעראס איז עס,
א אייביגע זאך;
מיט נאך 3 ליטעראס
איז עס א טאג טעגליכע ערשיינונג?
— — — — — — — —
צייט—צייטונג.
...
— ס'האט נישט קיין פליגעל,
און ס'לויפט אפילו אין דער הייך;
ס'האט נישט קיין הענד
און ס'רייסט אויס אפילו ביימער?
— — — — — — — —
דער ווינט.

חיים שטיינהארי.

מיין זיידע—א שטיפער

צו וואס זיידע, האסטו אויסגעשמירט דיינע האר און בארד מיט מעהל, אז זיי זאלען אויסזעהן ווייס?

האסט זיך אויסגעזוכט א קורצען שטעקען, שפארסט זיך אן אויף איהם און געהסט די גאנצע צייט איינגעבויגען. גלייך דו וואלסט געטראגען עפעס א שווערע משא אויף דיינע אקסלען...

און אזעלכע לאנגע ברעמען האסטו דיר צוגעקלעפט, ווי עס האבען די קארנאיואל שפילער און א פאר דראטענע שפאקולען האסטו דיר געקויפט און זיי ארויפגעזעצט אויף דער שפיץ נאז...

איבגאנצען האסטו זיך פערשטעלט נאר מיר איבערצושרעקען. אבער איך שרעק זיך גארנישט פאר דיר, איך ווייס דאך, אז דו ביסט מיין זיידע און דו וועסט מיר גארנישט טאן...

געה, געה ביסט אן אפנארער זיידע! זאגסט צו מיר: ,,איניקעל מיינער, לעג אריין דיין פינגערל צו מיר אין מויל, וועל איך דיר ווייזען וועלכער צאהן עס טוט מיר וועה" — און דו האסט קיין איין צאהן אין מויל נישט...

אליין זאגסטו, אז ס'איז נישט גוט צו זיין א שטיפער און אליין ביסטו א שטיפער.

פון ארומיאגען און שלאגען זיך מיט אלעמען, האבען זיי דיר די צייהנער אויסגעקלאפט. פון די קלעפ אין ,,ג'ים, האסטו בעקומען אזעלכע גאר שוואלענע זעקעלעך מיט זאמד אונטער די אויגען... די קניהען בויגען זיך דיר, קענסט נישט מעהר גיך לויפען און פון א סך ווארפען שטיינער, זענען דיינע הענט געווארען אויסגעדארט און זיי ציטערן אהן דיין ווילען...

עסען ווילסטו נישט, גארנישט שמעקט דיר און ביינאכט שלאפסטו נישט.

מיינסט דען, אז איך הער נישט, ווען דו קריכסט פאוואלינקע אראפ פון דיין געלעגער?

קריכסט אזוי ארום פאוואלינקע ווי א שאטען איבער'ן שטוב און קרעכצסט, קרעכצסט, אזוי ווי עס וואלט דיר עפעס וועה געטאן און אלע מינוט קוקסטו צום פענסטער, אז ס'זאל שוין טאג ווערען.

פארוואס ווילסטו נישט שלאפען ביינאכט, זיידע?

נו, ביסטו דען נישט קיין שטיפער?

און אן אפנארער ביסטו אויך, אז עס קומט פארנאכט, די מאמע האט נאך נישט אנגעצונדען קיין ליכט, זעצסטו מיך ביי דיר אויף דער קניע און דערצעהלסט מיר: ,,איניקעל מיינער, באר אביסעל צייט וועל איך זיך גרייטען אין וועג אריין. אט באלד וועל איך זיך געזעגענען מיט אלעמען. איינפאקען מיינע ארימע זאכען און כ'וועל אוועקפאהרען אין א ווייט־ווייטען לאנד אויף א סך, א סך טעג,,... — און איך ווייס, אז דו וועסט נישט פאהרען, האסט דאך נישט קיין געלד אויף הוצאות און דיין בייטעלע איז אינגאנצען צוריסען...

ניין, וועסט נישט פאהרען, די מאמע וועל איך בעטען, אז זי זאל דיר נישט געבען קיין געלד אויף א בילעט און איך וועל דיר דיינע אלע זאכען און דעם קורצען שטעקען בעהאלטען: אין די גאנצע שטוב וועסטו זוכען, זוכען און וועסט זיי נישט געפונען....

צו וואס געהסטו דען פאהרען אזוי ווייט? זאג מיר זיידע?

פארוואס געפעהלט דיר דען נישט צו זיין ביי אונז?

אז דו ווילסט זיין א שטיפער — טא, זיי! ווען לאזט דיר דען נישט, ביסט דאך א זיידע — מעגסטו..

זלמן וואסערצוג.

לעמעלע חרוץ

וואו ביסטו געווען,
לעמעלע חרוץ?
אויפ'ן מיהל, אויפ'ן מיהל,
מיין ליבער פריץ.
וואס האסטו געטון דארט,
לעמעלע חרוץ?
ווייץ געמאהלען, ווייץ געמאהלען,
מיין ליבער פריץ.
ווי האסטו געמאהלען,
לעמעלע חרוץ?
טיר־טיר־טיר, טיר־טיר־טיר,
מיין ליבער פריץ.
וואס האסטו געגעסען דארט,
לעמעלע חרוץ?
קניידלעך, קניידלעך,
מיין ליבער פריץ.
ווי האסטו געגעסען דאס,
לעמעלע חרוץ?
ליק־ליק־ליק, ליק־ליק־ליק,
מיין ליבער פריץ.
וואס האסטו געטרונקען דאר־
לעמעלע חרוץ?
פאמאיעס, פאמאיעס,
מיין ליבער פריץ.
ווי האסטו געטרונקען דאס,
לעמעלע חרוץ?
כלופ־כלופ־כלופ, כלופ־כלופ־כלופ,
מיין ליבער פריץ.
ווער האט דיך ארויסגעיאגט,
לעמעלע חרוץ?
דער מילנער, דער מילנער,
מיין ליבער פריץ.
ווי ביסטו אנטלאפען,
לעמעלע חרוץ?
שפרינגענדיג, טאנצענדיג,
מיין ליבער פריץ.
ווי האסטו געשריען,
לעמעלע חרוץ?
יע־מעק־מעק, יע־מעק־מעק,
מיין ליבער פריץ.

דער פוקס און די ווייטרויבען

א פוקס האט דערזעהן אין דער הייך הענגען צייטיקע ווייטרויבען. האט ער גענומען זוכען אן עצה, ווי אזוי זיי צו בעקומען.

ער האט זיך לאנג געמאטערט, אבער בשום אופן נישט געקאנט צו זיי דערלאנגען, כדי צו בעהאלטען זיין פערדראס, האט ער געזאגט: ,,זיי זענען נאך גרין".

די הוהן און דאס שוועלבעלע

א הון האט געפונען אייער פון א שלאנג און גענומען זיי אויסווארימען. א שוועלבעלע האט עס דערזעהן און געזאגט צו איהר:

,,אט א נארישע! דו וועסט זיי אויסווארימען, און ווען זיי וועלען אונטערוואקסען, וועלען זיי פריהער פון אלץ דיך טאקע בעליידיגען".

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט | נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 8 פעברואר — יב שבט תרצ"ג

זון-אויפגאנג 7.16
זון-אונטערגאנג 4.24

פון האנדעלס-געריכט

פירמע „יוזעף דאווידאוויטש" אונטער אנ'אופאדלאשטש

די פירמע „יוזעף דאווידאוויטש" (ושעלאַנא 10א) האט אין יאהר 1931 בעקומען א „נאַדזאר", שפעטער האט די פירמע געשלאסען אנ'אפמאך, לויט וועלכען זי פערפליכטעט זיך אויסצוצאהלען די חובות פולע 100 פראצענט אין 2 יעהרליכע ראטעס. די פירמע האט אבער די ערשטע ראטע נישט געצאהלט צום טערמין, און אויף דער לעצטער זיצונג האט דאס געריכט בעטראכט די ביטע פון דער פירמע איהר צו פערעפענטליכען אנ'אופאדלאשטש.

לויט דעם בייגעלעגטען בילאנס, שליסט ער זיך מיט דער סומע 443,707,60 זל. דאס אומבעוועגליכע פערמעגען ווערט געשאצט אויף א סומע פון 228,965,90 זל.

דאס געריכט האט דער פירמע פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש מיט א טערמין אויפן 31 יאנואר 1931. אלס געריכטס-קאמיסאר איז נאמינירט געווארען דער האנדעלס-ריכטער האלפערן. קורטאר – אדוו. קאנטשינסקי.

* * *

א צווייטער אופאדלאשטש איז פערעפענטליכט געווארען סטאניסלאווא און יאנינא נאוואק-גורסקי, וועלכע פיהרען א לעבענסמיטעל-געוועלב א. פ. „יאנינא סאקאלאווסקא" (אנדזשעיא 4).

געריכט-קאמיסאר איז נאמינירט געווארען דער האנדעלס-ריכטער ראווינסקי. קורטאר – אדוו. סוסקא.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון קארל און מארטא היימאן, האט דאס געריכט בעשטימט א צוגאב-טערמין פון א חודש, אויף אנצומעלדען די חובות.

מען רעדוצירט אנגעשטעלטע

און די איבערגעבליבענע מוזען ארבייטען צו 10, 12 און מעהר שעה'ן אין מעת-לעת

(2) עהערגעכטען איז אָוועקגעוואנד אויף פיעטריקאווער 108 פארגעקומען א בעראטונג פון פארשטייער פון די דריי אנגעשטעלטען-פעראיינען אין לאדז: דעם פוילישען (פיעטריקאווער 108), דעם יודישען (אל. קאשטשושקי 28), און דעם דייטשען (וואולטשאנסקא 140).

די בעראטונג איז געווען דער עיקר געווידמעט דער אקטועלער פראגע פון רעדוקציע פון אנגעשטעלטע, און פון דעם, וואס די אנגעשטעלטע, וועלכע בלייבען אויף זייערע פאסטענס, ווערען געצוואונגען דורך זייערע ארבייטס-געבער צו ארבייטען 10, 12 און מעהר שעה'ן אין מעת-לעת.

די פערזאמעלטע האבען בעשלאסען וועגען דעם ענין צו אינטערווענירען דורך דער פערמיטלונג פון דער צענטראל-מאכט אין דעם מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער אויפזיכט, און אין מיניסטער-ראט וועגען אננעהמען געהעריגע סאנקציעס געגען די ארבייטס-געבער, וואס ברעכען דעם פרינציפ פון 8-שעהדיגען ארבייטס-טאג.

עס איז אויך בעשלאסען געווארען צו אינטערווענירען וועגען בעשטימען אינספעקציע-אסיסטענטען. חוץ מזה האבען די פערזאמעלטע זיך געווענדעט מיט אנ'אויפפאָדערונג צו אלע אנגעשטעלטע, אז אין אלע פאלען, ווען מ'וועט זיי צווינגען צו ארבייטען איבער דער נארמע — זאלען זיי וועגען דעם מעלדען אין די סעקרעטאריאטען פון זייערע פעראיינען, אדער אין סעקרעטאריאט פון לאדזער ריידזשראט פון דער אוניע ז.ז.פ.או.

ווארשאַסעז זיין ברודערס-זוהן

און בעקומען א פסק: 3 יאהר טורמע

(2) דער 37-יעהריגער עלעקטראמאנטער סטעפאן פאודא; האט בשותפות מיט זיינע 2 ברידער יוזעף און וולאדיסלאוו א הויז אויף סלאנעטשנא 3 (ווידזעוו).

צווישען די ברידער איז דא קנאפ „ברידערליכקייט" און אחדות, נישט קוקענדיג אויף דעם שותפות, און סטעפאן, — וועלכער איז אגב נישט אינגאנצען אין ארדנונג מיט זיינע נערוועז, נאך דעם, ווי אנומעלט איז ער, בעת דער ארבייט אין דער עלעקטראווניע געטראפען געווארען פון א שטראם 3000 וואלט די שפאנונג — האט אפטע מחלוקת מיט די ברידער, וועלכע ער איז חושד, אז זיי בעהאנדלען איהם נישט גוט ביים פערטיילען די הכנסות פונם הויז, און בערעדען איהם.

די דאזיגע קריגערייען און אמפערנישען זענען אזוי לאנג אנגעגאנגען צווישען זיי, ביז איינמאל – דעם 20 סעפטעמבער פ. י. האט ער זיך אויף א גאר שארפען אופן צעווערטעלט מיט זיין ברודער יוזעפ'ן, און בעת מעשה מיט א רעוואלווער דערשאסען זיין ברודערס-זוהן סטאניסלאוו'ן, וועלכער האט זיך אנגענומען פאר זיין פאטער.

נעכטען איז ער געשטאנען פאר'ן געריכט, וואס האט איהם פערמשפט אויף 3 יאהר טורמע.

די ארבייטער זענען קודם'ער

ווי די היפאטעקארישע בעלעסטיגונגען

(2) נעכטען איז אינ'ם ארבייטס-אינספעקטאריאט פון 3 קרייז פארגעקומען א קאנפערענץ מכוח'ן בעקומען די סומע פון 40.000 זלאטעס, וואס די באנקראטירטע פירמע „ברידער סאמעט" (קיליגסקיגא 202) איז געבליבען שולדיג איהרע רעדוצירטע 200 ארבייטער.

אינ'ם חודש נאוועמבער פ.י. האט די אנגערופענע פירמע אפגעזאגט איהרע 200 ארבייטער, ליקווידירט איהר אונטערנעהמונג, און דערביי איז דער אינהאבער, סאמועל סאמעט פערשוואונדען ווי אין וואסער אריין, און פאליציי קען איהם עד היום נישט געפונען.

די פרוי זיינע איז אין ווארשא, און דאס פערמעגען ווי פלעצער וכדומה, וועלכע האבען געהערט צו דער פירמע, זענען אפגעשריבען אויף די יורשים פון סאמועל סאמעט'ס געשטארבענעם ברודער, טאביאש.

די פאבריקען און ווארשטאטען זענען בעלעסטיגט: דורך דער פוילישער קרעדיט-געזעלשאפט אויף א סומע פון 40,000 טויזענד דאלאר, און די איבריגע 8 נומערען פון דער היפאטעק – מיט גרעסערע סומען אין פראנצויזישע און שווייצארישע פראנקען, אין דאלארען, פונטען, פוילישע זלאטעס א. א. וו.

די טעטיגקייט פון דער פירמע איז געווען א זעהר גרויסע, און זי האט פערמאגט אנ'אייגענע שפינעריי, וועבעריי, אפרעטור און אנדערע אפטיילונגען.

חוץ מזה איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אויף דער היפאטעק געפינט זיך א בעלעסטיגונג 206,000 זלאטעס, וואס שטאמט פון א געריכטס-אורטייל איבער איין באנקראט, וואס די פירמע האט אדורכגעמאכט.

אין די נאהענטסטע טעג דארף פארקומען די ליציטאציע פון דער פאבריק און פון איהרע איינריכטונגען.

די ליציטאציע וועט פארקומען אויף דער פאדערונג פון דער קרעדיט-געזעלשאפט פאר דער פוילישער אינדוסטריע אויף צו דעקען דעם חוב פון 40 טויזענד דאלאר צוזאמען מיט די פראצענטער.

לויט דעם נייעם פרינציפ, וואס איז פערעפענטליכט אין „דזשענניק אוסטאוו" האבען ארבייטער-חובות די „בכורה" אפילו ביי היפאטעק-בעלעסטיגונגען און מען רעכענט דעריבער, אז די ארבייטער וועלען בעקומען דעם חוב, וואס עס קומט זיי.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערושער 26
הייגט און פאלג. טעג!
גרויסע דראמע א. נ.
„אונבעקאנטער זינגער"
אין די הויפט-ראלען:
LUCIEN MURATON
און SIMONC CERDON
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג
שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

קאטאוויצער מערק

קומען פאר פון 24-טען מאי ביז'ן 8-טען יוני ד. י.

די האנדעלס-קאמער טיילט מיט, אז אין דער צייט פון 24-טען מאי ביז'ן 8-טען יוני ד. י. וועלען אין קאטאוויץ פארקומען די 4-טע לויט דער רייה קאטאוויצער מערק.

אינפארמירען דערוועגען קען מען זיך אין דער לאדזער האנדעלס-קאמער (L. 1230/33).

האנדעלס פערטראקטאציעס מיט סאוויעט-רוסלאנד

(אג) די לאדזער אינדוסטריע קרייזען אינטערעסירען זיך ווייטער מיטן גאנג פון די אונטערהאנדלונגען וועגען שליסען א האנדעלס-אפמאך מיט סאוויעט-רוסלאנד.

ווי מיר דערוויסען זיך פאהרט מיט דער פוילישער דעלעגאציע, וועלכע דארף אינניכען פאהרען קיין סאוויעט-רוסלאנד, אינזשיניער קראסוסקי פון דער פירמע שייבלער און גראהמאן אלס פארשטעהער פון די אינטערעסען פון דער טעקסטיל אינדוסטריע.

זעלבסטמארד

(2) די 21-יעהריגע ווערא ניקא קאראלטשיק (סרעבזשינסקא 101) האט בעשלאסען אויסגעטרונקען עסיג-עסענץ. מען האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף זאגאזשניקאווא.

די סיבה פון'ם זעלבסטמארד איז אומבעקאנט.

שטיצע פאר ארבייטסלאזע

היינט, דארף מען זיך רעגיסטרירען

היינט, דעם 8-טען ד. ח. וועט מען אין אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט פערעגיסטרירען די ארבייטסלאזע מיט די פאמיליען-נעמען פון A ביז Z.

די פערשרייבונגען קומען פאר אין לאקאל אויף זשעראמסקא 44 פון 8.15 ביז 2 נאכמיטאג.

ערב נייע פרייזען אויף געבעקס און מעהל

(א) דעם קומענדיגען פרייטאג, דעם 10 ד. ח. וועט אין לאדזער מאגיסטראט פארקומען א זיצונג פון דער צעניק-קאמיסיע, כדי פעסטצושטעלען די פרייזען אויף געבעקס און מעהל.

פראטעסטירטע וועקסלען אויף דער פאסט

(2) אין יאנואר ד. י. זענען אינם לאדזער פאסט-אמט נומער 1 איינגעפלאסען אויף אינקאסא 405 וועקסלען אויף 80,400 זלאטעס, פון וועלכע 204 וועקסלען אויף דער אלגעמיינער סומע פון 35,264 זל. זענען פראטעסטירט געווארען.

כמעט 20 פראצענט פון דער מיטלער טעקסטיל-אינדוסטריע איז נישט טעטיג

(אג) לויט ווי עס מעלדעט אונז דער לאנד-פערבאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין לאדז האבען אין דער צייט פון 9 ביזן 14 יאנואר פון די 109 פאבריקען, וואס געהערען צום דאזיגען פערבאנד 21 אינגאנצען נישט געארבייט. 54 פאבריקען מיט 4130 ארבייטער האבען געארבייט צו 6 טאג אין דער וואך, 13 פאבריקען מיט 1210 ארבייטער האבען געארבייט 5 טאג אין דער וואך, 10 פאבריקען מיט 1083 ארבייטער האבען געארבייט צו 4 טאג אין דער וואך און 11 פאבריקען מיט 642 ארבייטער האבען געארבייט צו 3 טאג אין דער וואך. צוזאמען האבען אין 88 פאבריקען געארבייט 7065 ארבייטער.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייַנאכט דיזשורירען: ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פיעטרקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

רעדוקציעס ביי שייבלער'ן

מ'ווערט מגולגל פון גייסטיגע אין פיזישע ארבייטער

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, זענען אויפ'ן 1 ד. ח. רעדוצירט געווארען 40 אנגעשטעלטע ביי „שייבלער און גראהמאן".

מען רעכענט, אז עס וועט רעדוצירט ווערען נאך אזא צאהל אנגעשטעלטע.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז אין דער לעצטער צייט האט די דירעקציע פון דער פירמע געמאכט געוויסע איבערגרופירונגען, אוועקשטעלענדיג ביורא-פראקטיקאנטען ביי די ווארשטאטען, אנשטאט ארבייטער, און עטליכע גייסטיגע ארבייטער פון נידעריגערע קאטעגאריעס זענען איינגעארדענט געווארען אין דער קעסעל-אפטיילונג צו העלפען דעם מאשיניסט...

נעכטען זענען אין דער פאבריק אויף קשענזשי מלין אויסגעהאנגען געווארען מודעות פון דער שפינעריי-אפטיילונג, אז די פאבריק וועט זיין טעטיג דריי טעג אין דער וואך.

דאס שארפע טעמפא פון דער ארבייט אויף קשיענזשי מלין איז נישט געענדערט געווארען און דעריבער ווערען אפט ארבייטערינס דערווייטערט פון דער ארבייט, אדער זיי לויפען אליין אוועק פון די ווארשטאטען.

דער דלות טוליעט זיך

און זוכט דערוואַרימונג אין דער „קראנקען-קאסע"

(2) מחמת דעם אומאויפהערליכען וואוקס פון דער ארבייטסלאזיגקייט, פערשפרייט זיך אין לאדז דער דלות אויף א מורא'דיגען אופן.

די ארימקייט זוכט אנ'אויסגאנג אין גאהן איבער די הייזער, ביורא'ס, עפענטליכע לאקאלען א.א.וו. אונטער'ן אויסרייד „מ'זאל ביי איהר עפיס קויפען"...

לעצטענס, בעת די פרעסט, האבען מאסען ארימעלייט, זוכענדיג א ווארים ווינקעל, בעזעצט אויך די ווארט-צימערען אין די מעדיצינישע פונקטען, אין די לעטשניצעס און אפטייקען פון דער קר.-קאסע א.א.וו. אזוי, אז אפט האבען ערנסטע קראנקע נישט געפינען פאר זיך אנ'ארט, וואו צו אוועקצוזעצען זיך אין דער דערווארטונג אויף דער רייה.

די דאזיגע „אקופאציע" האלט נאך אן עד היום..

צו דער אויפמערקזאמקייט פון די יודען אין לאדז און אומגעגענד

מיר האבען שוין אין אונזער צייטונג מיטגע־טיילט וועגען די קאלאסאלע שוועריגקייטען וואס זענען איצט געמאכט דורך די צאל־ארגאנען ביים בע־קומען פעקלעך מיט אלטע קליידונג פון אויסלאנד. די נייע גזירה וואלט געווען דער שווערסטער קלאפ פאר טויזענדער יודישע משפחות, וואס בעקומען פון צייט צו צייט א פעקעל בגדים פון אמעריקאנער קרובים, ווען נישט דאס, וואס מען קען זיך די אלע שוועריגקייטען איינשפארען דורך שיקען דאס פע־קעל דורך דער „פאליש אטלאנטיק שיפינג קאמפא־ני" (ניו־יארק, 79 בארפאלק סטריט. ביי דער די־לענסי סטריט), וועלכע ערלעדיגט אלע פארמאליטע־טען, א דאנק דער דאזיגער געזעלשאפט ווערט דאס פעקעל בעפרייט פון צאל און נישט דער שיקער ווי אויך נישט דער אדרעסאט האבען וועלכע עס איז טירחה אדער זארג. לאדזער יודען דארפען וויסען דעם געדענקען, ווען זיי שרייבען זייער קרוב אין ניו־יארק אדער ברוקלין, אז ער זאל זיי שיקען א פעקעל מלבושים, וועש, שוכווארג א.דגל.

וויזיטאציעס אין חדרים און פריוואטע פאלקס־שולען

(א) אין שייכות מיט דעם וואס עס איז אריין אין קראפט דאס נייע געזעץ וועגען שול־וועזען, פיהרט איצט אדורך דער לאדזער שול־אינספעקטאר־יאט א בהדרגהדיגע וויזיטאציע אין די פריוואטע פאלקס־שולען, חדרים א.א.וו. און שוין פון נייעם שול־יאהר וועלען די אלע וויזיטירטע לעהר־אנשטאל־טען, וואס וועלען נישט ענטשפרעכען די נויטיגע היגיענישע און פעדאגאגישע בעדינגונגען — גע־שלאסען ווערען.

פאר גנב'ענען קאנאליזאציע־רעהרען

(2) פאר'ן גנבענען קאנאליזאציע־רעהרען ביים אינזש. קאטשינסקי (נאווראט 36) איז נעכטען גע־משפט געווארען דער 19־יעהריגער סטאניסלאוו סטא־לינסקי. ער האט בעקומען א פסק — א יאהר טורמע.

העניעך קראניץ (פראנצישקאנער 16) וועלכער האט אפגעקויפט די רעהרען ביים גנבי — האט בעקומען א פסק: צו בעצאהלען 300 זלאטעס אדער דרייסיג טעג ארעסט.

„דריי קארטען" אין די באהנען

(א) אויף דער באהן־ליניע לאדז—זאלקאוויטשע זענען נאך א לענגערער אבסערוואציע, ארעסטירט געווארען די צוויי פאלש־שפילער: בנימין דאווידא־וויטש און וואצלאוו קאספשאק (ביידע ווארשעווער), וועלכע האבען א צייט לאנג „כעארבייט" אויף דער באהן די פאסאזשירען.

איצט שפילען זיי זיך שוין מיט זיך אליין אין ארעסט.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר
אויערען, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לאמשני... שער 17 פון 11—2
אין ... 8—5 פריה.

האנדעלס־און ביורא־אנגעשטעלטע פראטעסטירען

געגען די פעראָרדענונג פון ז.ו.פ.ו. און פאדערען צו דער־האלטען די אונטערשטיצונגען אויף דער זעלבער מדרגה

אין לאקאל פון לאדזער האנדעלס־ און ביורא אנגעשטעלטען - פעראיין (אל. קאשקשוקי 28) איז פארגעקומען א פראטעסט־מיטינג פון די מיטגלידער מכוח'ן דעם בעגרעניצען פון די אונטערשטיצונגען דורך ז.ו.פ.ו.

דער מיטינג איז געווען א צאהלרייכער. נאך די רעפעראטען זענען אנגענומען גע־ווארען רעזאלוציעס וועגען ענערגישען געגענשטע־לען זיך אלע פרובען צו פערקלענערען אדער אפ־שאפען די סאציאלע פערזיכערונגען.

האנדעלס־פירמעלער דארפען בעשטייערט ווערען פון די פראוויזיע־סומען, נישט פון אומזאץ

פארשלאג פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער צו מאדיפיצירען דעם אומזאץ־שטייער

די האנדעלס־קאמער איז ארויסגעטרעטען מיט א פארשלאג וועגען מאדיפיצירען דעם אופן פון בעשטייערען האנדעלס־פערמיטלער, ווייל וועלכען די פערמיטלער האבען נישט קיין רעכט צו האבען קיין לאגערען אזוי, אז דער אומזאץ - שטייער פון קאמיסיאנערען. וואס ארבייטען אויף אייגענער רע־כענונג, זאל דער אומזאץ־שטייער אויסגעמאסטען ווערען נאר פון די פראוויזיע־סומען, און נישט ווי ס'פראקטיצירט זיך ביז איצט, פון אומזאץ.

פעראייניהייטליכען דעם שטייער פאר דער אינדוסטריע

קאמיסיע פון אלע לאדזערווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס ביי דער האנדעלס־קאמער

ווי די לאדזער האנדעלס־קאמער ווערט אינ־פארמירט וועט דאס פינאנץ־מיניסטעריום אין די נאהענטסטע טעג פעראָרדנען דער לאדזער פינאנץ־קאמער, צוזוטרעטען צו דער פאר־בערייטונגס־ארבייט ביים רעאליזירען דעם איינהייטליכען שטייער פאר דער אינדוסטריע.

ווי בעוואוסט האט די לאדזער האנדעלס־קא־מער נאך מיט א צייט צוריק ארויסגעזאגט איהר גרייטקייט ביהילפיג צו זיין דעם פינ. מיניסטעריום אין דער פראגע.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וועט דעם 10 ד. ח. צוזאמענגערופען ווערען אין דער האנדעלס־קא־מער א בעראטונג כדי צו שאפען א אונטערקאמי־סיע, אין וועלכער ס'וועלען אריינגעהן פערטרע־טער פון אלע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס אין לאדז, וועלכע רעפרעזענטירען די אינדוסטריע־אינטערעסען.

בעסער גרעסער, ווי קלענער...

מען מעג דרייסט אננעהמען אלטע 1 און 2־ער זלאטעס, אז מען גיט זיי נאר!

(א) די „באנק פאלסקי" דערמאהנט, אז די 1 און 2־ער זלאטעס (די אלטע) וועלען נאך אויס־געטוישט ווערען דורך דער באנק 2 יאהר צייט, ד. ה. ביז'ן 31 יאנואר 1935, אזוי אז מען דארף זיך פאר זיי, חלילה, נישט שרעקען, און זיין צופרי־דען, ווען מען בעקומט זיי פון כל'ערליי קונים.

די פאפירענע 10־נער זלאטעס וועט די „באנק פאלסקי" אויסטוישען ביז'ן 31 דעצעמבער 1933, אזוי אז מיט זיי איז נאך אויך דא גענוג צייט אויף אויסצוגעבען זיי...

טשעקאווע איז דער פרט, אז די פויערים אויף די מערק בעהמען אן — פונקט פערקעהרט — די גרעסערע 2־ער און 5־ער זלאטעס מיט מעהר חשק, ווי די נייע, די קלענערע.

בעסער עפיס, ווי גארנישט...

עטליכע הונדערט פראטאקאלען פאר נישט געהעריגע פאטענטען

(א) די פינאנץ־מאכט קאנטראלירט איצט ווייטער פערשידענע אונטערנעהמונגען און אנשטאל־טען, צי זיי האבען פאטענטען אויפ'ן יאהר 1933. לעת עתה זענען צונויפגעשטעלט געווארען עט־ליכע הונדערט פראטאקאלען פאר'ן אויסקויפען נישט קיין געהעריגע פאטענטען.

בכלל אז מען זאל האנדלען אהן פאטענטען איז — ווייזט אויס — א זעלטענע דערשיינונג.

דעפ. יצחק גרינבוים הײנט אין לאדז

היינט קומט פאר אין „פילהארמאניע" א רעפעראט פון עהרען־פרעזידענט פון דער ציוג. ארג. אין פוילען דעפ. יצחק גרינבוים א. ד. ט. „די פאליטישע און עקאנאמישע לאגע פון די יודען אין פוילען און די סיטואציע אין ציוניזם און אין א"י".

צוליב דער אקטואליטעט פון דער טעמא ווי אויך דער פערזאן פון רעפערענט האט דער רעפע־ראט ארויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג אין אלע היגע נאציאנאלע קרייזען.

פערשטארקט דער צופיהר אויף די מערק

(2) צוליב דעם זעהר שיינעם וועטער און וואר־מקייט איז דער צופיהר אויף די לאדזער מערק א זעהר שטארקער.

די פרייזען האבען זיך אבער געהאלטען ביי דערזעלבער „פראסטיגער" מדרגה ווי פריהער.

אט אזוי — איבערגעלאזט...

(א) נעכטען האט אנ'אומבעקאנטע פרוי אין דער פאטשעקאלניע פון דער אפטיילונג פאר גע־זעלשאפטליכער שוץ ביים מאגיסטראט, אויף זא־וואדזקא 11, איבערגעלאזט 2 יונגעלעך אין דער עלטער פון 2 און 3 יאהר, און איז אליין אוועק.

די קינדער זענען אפגעשיקט געווארען אין א יתומים־אנשטאלט, און די מוטער ווערט געזוכט דורך דער פאליציי.

היינט צום לעצטען מאל!
פרעכטיג פילממייסטערווערק
פון גלויבלען S. Van DYKE א. ג.
נאכט־געריכטען
זיטען־דראמע, וואס אילוסטרירט דאס לעבען פון דער אריסטאקראטיע פון דער אונטערוועלט. אין די הויפט־ראלען:
PHILIPS HOLMES
ANITA PAGE,
LEWIS STONE
נעקסטער פראגראם: „ראספוטין"
מיט CONRAD VEIDT
אנהויב אין געוו. טאג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג
פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער.
הנחה־בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען
דער זאל איז שטארק בעהייצט.

ר. אליזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען־לעבען

(90

מארעקס בייגיריגקייט און דערנערווירונג איז אלץ מעהר געשטיגען. מרימ'ס שטים האט ביי איהם געקלונגען ווי עפעס פון א מאדנער ווירקליכקייט, ער האט זיך גארנישט געקענט אפילו פארשטעלען, אז פאר איהם שטעהט זיין געליבטע און דערציילט אויפריכטיג אזעלכע שרעקליכע זאכען. זאכען, וואס האבען איהם אריינגעבראכט אין א צושטאנד פון שרעקליכער אויפרייצונג.

מרים האט זיך גארנישט געשעהמט. זי האט מארעקען אלץ דערציילט גענוי, וואס איז מיט איהר געשעהען.

— גענוג, גענוג, האט מארעק געשריגען, פער־שטעלענדיג זיך די אויגען מיט ביידע הענד, גענוג דערציילט נישט מעהר, ווייל איך וועל פון זינען אראפ. איך קען דאס נישט מעהר הערען. ס'איז געשעהען דאס שרעקליכסטע, וואס ס'קען נאר פא־סירען.

מארעק האט אפגעשטויסען מרימ'ען פון זיך, אזוי ווי ער וואלט געוואלט בלייבען אליין מיט זיך און זיך אפשטעלען דערויף, וואס ער האט איצט צו טון. מרים האט געקוקט אויף איהר געליבטען מיט אזעלכע בעטענדע אויגען און געוואלט וויסען וואס ער וועט צו דעם אלעם זאגען. מארעק האט זיך אבער נישט געאיילט מיט קיין ענטפער. ער איז געשטאנען בלאס ווי די וואנד, ער האט נאך אלץ נישט געקענט משיג זיין דעם גאנצען גרויל פון דער פאסירונג.

— און איצט איז וואס, האט מארעק ענדליך ארויסגערעדט, וואס איצט, זאגען פאראן, וועל־כע ס'איז קאנסעקווענצען דערפון.

— יא, האט מרים אלץ ווייטער אויפריכטיג געענטפערט. ליידער יא, איך פיהל, אז איך בין אין דער לאגע פון א שוואנגערער פרוי...

מארעק האט איהר פערשטעלט דאס מויל מיט דער האנד און נישט געלאזען רעדען...

— שווייג, שווייג, וואס פאלט דיר איין, דו רייצט מיך, דו ווילסט אפ'חוזק'ן פון מיר. דו האלטסט מיך ווי א שפילצייג וועלכעס מ'קען ווארפען, וואו מען וויל, און טון דערמיט, וואס מען וויל.

— מארעק, איך וויל וויסען, וואס דו זאגסט אויף דעם אלעם, איך וויל הערען פון דיר א ענטפער, בעסער זאלסט דו מיך שלאגען, בעסער אפשטויסען פון זיך, בעסער מיך פערארטיילען, פערדאמען, איידער גארנישט ענטפערען.

מארעק האט אהנמעכטיג אראפגעלאזען די הענד.

— וואס זאל איך ענטפערען, וואס האב איך נאך צו זאגען, איך בין אינגאנצען צומישט, אזוי ווי איך וואלט בעקומען פלוצלונג מיט א האמער איבערן קאפ.

— איך ווייס מארעק, אז דו דארפסט מיך איצט פיינד האבען, אז דו דארפסט מיך אפשטויסען פון זיך, אז איך האב מעהר נישט פערדינט אויף דיין ליבע און איך קען מיר דאס אפילו מעהר נישט איינרעדען, אבער איך ווענד זיך צו דיר איצט נישט ווי צו מיין געליבטען, נישט ווי צו דעם, וועמענס הארץ און בלוט איך פיהל דיך. איך ווענד זיך איצט צו דיר, ווי צו א מענש וועמענס הילף איך דארף איצט. איך מוז האבען אימיצען, מיט וועמען איך זאל קענען אנ'עצה האלטען, אימיצער, וואס זאל האבען די אויפ־זיכט איבער מיר, דעם אומגליקליכען מענשען...

מארעק האט געקריצט מיט די ציין, ס'האט זיך אנגערופען אין איהם זיין אמביציע, דער שטאלץ פון דעם מאנספערשוין, די זיכערקייט פון דעם שטארקערען.

— דו וועגדסט זיך נישט אויפ'ן ריכטיגען אד־רעס, מרים, הילף און שוץ דארפסט דו זוכען דארט, וואו מ'דארף דיר און מוז דיר העלפען.

מרים האט ברייט געעפענט די אויגען, אזא ענטפער האט זי פון איהר אויסגעחלומ'טען מא־רעק נישט ערווארט. אזא מין בענעהמען דעם עינין דורך דעם מענשען, וועלכען זי האט געהאלטען פאר דעם איידעלסטען אויף דער וועלט, האט זי זיך נישט פארגעשטעלט, זי האט זיך געריסען ביי די האר, געפאלען אויף די קניען און ארומגענומען מארעקס פיס.

— טייערער, ליבער, שטויס מיך נישט אפ פון זיך, איך וויל מעהר נישט דיין ליבע, אבער דיין שוץ, איך האב דאך נאך ביי דיר פערדינט, אז דו זאלסט מיר מיט עפעס העלפען...

— ניין, דו האסט דאס נישט פערדינט, דו האסט אפגעווארט דעם מאמענט, ווען איך בין אוועקגעפאהרען און באלד אין דער ערשטער נאכט האסט דאס פאסירט, וואלט דער ענין נישט גע־ברענגט מיט זיך קיין קאנסעקווענצען, אזעלכע שרעק־ליכע רעזולטאטען, וואלטסט דו זיך אינגאנצען נישט געווענדעט צו מיר. וואלטסט דו מיר אינגאנצען נישט דערציילט דעם דאזיגען סוד. איצט גיסט דו מיר דאס אלץ אראפצושלינגען און האלטסט נאך, אז אלץ דערביי איז אין ארדנונג.

— ניין, מרים, איך וויל זיך נישט אריינמי־שען אין קיין פרעמדע ענינים.

דעריהערענדיג אזעלכע דיבורים האט מרים זיך נישט געוואלט מעהר ערנידריגען, האט זיך שנעל אויפגעשטעלט און געזאגט:

— דארף מען נישט, איך האב צו דיר קיין שום טענות נישט. מיט איצטיגען מאמענט זענען אלע אונזערע חשבונות פערענדיגט. קענסט געהן.

מארעק האט זיך מיטאמאל דערפיהלט שולדיג, ער האט געזעהען, אז ער האט זיך אביסעל פער־גאלאפירט. ער האט אבער נישט געוואוסט, ווי אזוי דאס צורעכט צו מאכען. מרים האט דערווייל איהם נישט געלאזען קומען צום ווארט און ווייטער גע־זאגט:

— איך וועל דאס שטאלץ און מיט מוט ארי־בערטראגען, איך וועל רייכער ווערען מיט נאך איין ערפאהרונג, וואס האט מיר אין לעבען אזוי פיל געפעהלט, איך האב דיך שטארק געליבט. ניין, איך האב דיך נאך איצט שטארק ליב, אבער דער האס, וועלכען דו האסט אין מיר אויפגעוועקט אין איצטיגען מאמענט איז פיל שטארקער, ווי די גרויסע ליבע. דו קענסט איצט געהן, איך וויל דיך מעהר נישט זעהען.

— אבער מרים...

— קיין איין ווארט נישט מעהר, אזא שטאל־צער מאן דארף נישט האבען קיין חרטה, דו וואלסט זיך אויסגעשטעלט א שלעכטע צייגניש, קיין איין ווארט נישט מעהר, איך וועל זיך שוין פערלאזען אויף מיינע אייגענע כוחות.

— מרים, ערלויב א ווארט אויסצורעדען...

(פארטזעצונג קומט)

אנשטאט ארבייטס־געלד

צאהלט א קריסטליכער הויז־ווירט א יודישען בלאכאזש מיט קלעפ

דער בלאכאזש יודעל גאלדמאן פון לאגעוניקא 17 גיט אונז איבער פאלגענדען פאקט: דער ווירט פון זשעלאזנא (ראדאגאשטש) 4, יוזעף פאקטשינסקי האט ביי איהם בעשטעלט ריינעס צו זיין הויז, אויף דער ארבייט האט דער יודישער בלאכאזש בעקומען פון ווירט א קאנטע 10 זל. ווען ער איז געקומען אין דער בעגלייטונג פון משה באלבירסקי (וועסאלא 10) געקומען נאך דער רעשט געלד, איז דער ווירט פאקטשינסקי ארויס אויפ'ן הויף און מיט א געשריי: אראפ פון מיין הויף, האט ער דעם יודישען בלאכאזש גענומען שלאגען מיט א רעוואלווער איבער'ן קאפ.

אויפ'ן געוואלד פון די געשלאגענע זענען זיך צוזאמענגעלאפען אנדערע קריסטליכע שכנים. די דערשראקענע יודען זענען אנטלאפען און דער ווירט האט זיי נאכגעיאגט ביז פאר'ן קאמיסאריאט.

די געשלאגענע יודען האבען וועגען דעם פאראל מיטגעטיילט אין ראדאגאשטשער פאליציי־קאמיסאריאט.

עקסקורסיע קיין ארץ־ישראל

איינגעארדענט דורך דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז

ווי עס איז שוין געווארען געמאלדען, ארדענט איין די היגע ציוניסטישע ארגאניזאציע אויף דעם קומענדיגען פסח א טוריסטען־עקסקורסיע קיין ארץ־ישראל.

די עקסקורסיע פאהרט אפ פון דעם 21־טען מערץ קיין פאריז, וואו די עקסקורסאנטען וועלען זיך אויפהאלטען א גאנצען מעת־לעת און בעזוכען די אינטערעסאנטע וועלט־רעוויזענץ, פון פאריז וועט די עקסקורסיע פאהרען קיין מארסעל און דאן מיט א לוקסוס־שיף קיין אלעקסאנדריע, וואו זי וועט זיך אויפהאלטען א טאג, און דאן וועלען די טוריסטען בעזוכען קאירא, און אלע איהרע אלטע־טימליכע קייטען פיראמידען און ספינקסען.

פון אלעקסאנדריע וועט מען פאהרען קיין יפו און אויפ'ן וועג וועט אויסגעארבייט א פראגראם פאר די בעזוכער אין ארץ־ישראל. אין א״י וועלען פארקומען פאר די טוריסטען אויפנאהמען ביי אפיציעלע פערזענליכקייטען און אינסטיטוציעס.

דעם 19־טען אפריל וועט די גרופע אפפאהרען אויף א גרויסער איטאליענישער שיף קיין טריעסט און עס וועלען אויך געגעבען ווערען די מעגליכקייטען די טוריסטען צו בעזוכען וועניג.

איינשרייבונגען נעהמט נאך אן דאס ציוניסטישע ביוראָ, שרודמיעיסקא 29.

א 17־יאהריגער קויהלען־גנב

דערשאסען געווארען דורך א פאליציאנט

(2) עהערנעכטען האט א דיזשורירענדער פאליציאנט אויף דער באהן־ליניע אין וואלין בעמערקט, ווי באהן־גנבים ווארפען אראב פון א וואגאן קויהלען.

אויף זיין אויפפאדערונג האבען זיי נישט אבגעשטעלט זייער „ארבייט", נאר, פערקעהרט, עטליכע מאל צו איהם אויסגעשאסען.

דער פאליציאנט האט דאן געשאסען צו זיי מיט דער ביקס, און איינעם, דעם 17־יאהריגען סטעפאן בוזשינסקי, דערשאסען.

די איבעריגע זענען דאן ענטלאפען.

מ'יאגט זיי נאך, און אז מ'וועט זיי ארעסטירען, וועלען זיי געשטעלט ווערען פאר א שטאנדגעריכט פאר'ן וועלען דערהרג'ענען א פאליציי־פונקציאנאר ביים דערפילען זיין פליכט.

קאנסום שיקט ארויס פאסט־פאקעטען נאך ז.ס.ס.ר.־רוסלאנד

דער איינציגער אין אונזער שטאט וואַרען־הויז „קאנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור, ראקיטשינער 54 איז געווארען א דאנק די בילליגע רעוואלאציאנס־פרייזען די פאפולערסטע האנדעלס־פלאצובקע פון אונזער שטאט. א דאנק דער מאנאפאליזירטער קאנצעסיע ארויסצושיקען פאסט־פאקעטען נאך ז. ס. ס. ר. האט זיך דער „קאנסום" ערווארבען די דאנקבארקייט און פאפולאריטעט אין גאנצען לאנד.

די פאקעטען ווערען ערלעדיגט דורכ'ן „קאנסום".

עס איז זיכער אז די אלע וואס האבען קרובים און פריינד אין ראטען־רוסלאנד וועלען אויסנוצען די אונגעוועהנליכע געלעגענהייט און ארויסשיקען זייערע שפייז און געמישטע פאקעטען דירעקט דורכ'ן „קאנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור.

מארגען קאנצערט פון אימרע אונגאר

א גרויסען אינטערעס האט ארויסגערופען דער קאנצערט פון בעריהמטען בלינדען פיאניסט, ערשטער לאורעאט פון גרויסען שאפען־קאנקורס, אימרע אונגאר, מארגען דאנערשטאג אווענד אין פילהארמאניע זאל.

גאסטשפילען פון ד"ר פאול באראטאוו אין „סקאלא"

די נעכטיגע פרעמיערע „נחת פון קינדער" איז אדורך מיט גרויס ערפאלג. ד"ר פאול באראטאוו האט דעם לאדזער טעאטער־עולם נעכטען ווידערמאל איבערצייגט, אז ער איז א גרויסער קינסטלער. היינט ווערט געשפילט צום 2־טען מאל יעקב גארדינ'ס לעבענסבילד „נחת פון קינדער".

ראדיא־פראגראם

מיטוואך, דעם 8 פעברואר 1933

11.40 פרעסע־איבערזיכט, 11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט, 11,58 צייט־סיגנאל, 12,05 טאג־פראגראם, 12,10 גראמאפאן, 1,20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט, 3,10 עקספארט־קאמוניקאט־ 3,15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט, 3,30 סקויטען־כראניק, 3,35 פראגראם פאר קינדער, 4,00 גראמאפאן, 4,40 רעפעראט, 5,00 גראמאפאן, רעפעראט, 6,00 מוזיק, 7,00 פערשידענעס, 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער. 7,30 פעליעטאן, 7.45 ראדיא־פרעסע, 8,00 לידער־קאנצערט, 8,55 ספארט, 9,05 קאנצערט, 10 אוידיציע, 10,15 קאנצערט, 10,55 קאמוניקאטען, 11 טאנץ־מוזיק.

אויסלאנד

4,30 דאווענטרי – סימפ. קאנצערט, 7,05 ריגע – אפערעטקע, 7,25 וויען – אפערע, 7,30 בערן – אפערע, 8,05 קרוגצוויעץ – אפערע פון מאצארט, 9,05 דאווענטרי – סימפ. קאנצערט, 10 פאריז – סימפ. קאנצערט.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	–	–	–	81.50
3 פראצענטיגע	בוראוולאנע		–	43.50
4	„	דאלארובקא		58.25
7	„	סטאביליזאציע (אמ.)		56.88
8	„	ווארשעווער סאנד־בריף		43.50
8	„	לאדזער	„ „	42.50
ענגלישע פונט	–	–	–	30.60
דאלאר	–	–	–	8.91

גענעראל קאטאווסקי

פון ר. גול

— 15. —

נאך איידער בודיאני איז מיט זיין קאוואלעריע אנגעקומען אויפ'ן פוילישען פראנט, איז שוין קאטאווסקי דארט געווען מיט זיין קאוואלעריע־בריגאדע. ער איז געקומען אהין מיט זיינע שטענדיגע אדיוטאנטען – מישקא נאגא, קריוואראטשקא, דאנילאוו, וואניא זשוראווליאוו, מאקארענקא און אויך דער געוועזענער קונצען־מאכער גארי, אונטער זיין קאמאנדע זענען אויך געשטאנען א סך אלטע אפיצירען פונ'ם געוועזענעם צאר'ס ארמעע. ארום און ארום איז דאס געווען א ראשיג פארביגער צוזאמענשטעל פון א קאוואלעריע וואס האט געקענט געפינען איהר גלייכען בלויז אין דער ארמעע פון נאפאלעאנ'ען.

קאטאווסקי האט ליב געהאט זיין קאוואלעריע־בריגאדע פונקט ווי א גערטנער האט ליב זיין גארטען, פונקט ווי א יעגער האט ליב זיינע הינט. ער אליין האט צוגעקליבען קאמאנדירען, און צווישען די געפאנגענע האט ער אויסגעקליבען די מוטיגסטע און די געוואגסטע און זיי גלייך ארייגעשטעלט אין די רייהען פון זיין בריגאדע. ער האט קיינמאל קיינעם נישט געפרעגט אין וואס און אין וועמען ער גלויבט. און אין זיין בריגאדע האט מען צווישען די רויטע פארטיזאנען געקענט זעהן געוועזענע אפיצירען און סאלדאטען פון דעניקינ'ס ווייסער ארמעע און פון די אוקראינישע באנדעס; מען האט דארטען אויך געקענט טרעפען אונגארען, דייטשען, אנטלאפענע פאליאקען און טשעכען.

דער אויסוואהל, דער צוזאמענשטעל איז געווען אזא געמישטער און אלע זענען צו קאטאווסקי'ן געווען אזוי צוגעבינדען, אז עס איז גאר קיין וואונדער נישט געווען וואס זיי האבען נישט געוואלט ליידען, אז מען זאל זיי רופען „רויטע ארמעע".

– מיר זענען נישט קיין רויטע ארמעע נאר קאטאווצעס, – פלעגען זיי זאגען.

אדער אזוי:

– וואס פאר א קאמוניסטען זענען מיר? קאמוניסטען זענען לומפען; מיר זענען באלשעוויקעס.

די מעהרסטע סאלדאטען פון קאטאווסקי'ס ארמעע זענען געווען העלדישע יונגען. בראווע חברה, אויסגעפרובטע קריגס־מענשען, און פון די אלע שלאכטען אין דעם בירגער־קריג זענען זיי ארויסגעקומען די זיגער. און איצט האבען זיי געדארפט אויסהאלטען די פראבע אין דעם קאמף געגען דער פוילישער קאוואלעריע, וואס איז געשטאנען אונטער דער קאמאנדע פון גענעראל קראיעווסקי.

ביי דער סטאציע זשמערינקע האט קאטאווסקי'ס בריגאדע געהאט דעם ערשטען צוזאמענשטויס מיט דער פוילישער קאוואלעריע. און נאכדעם, ווען זיי האבען זיך אביסעל אפגערוהט אין אנאניעוו, האבען איינינע „קאטאווצעס" זיך געקלאגט דערויף, וואס אין רוסלאנד איז שוין לאנגווייליג צו פיהרען א מלחמה.

– דא ביי אונז איז דאך גאר נישטא, האבען זיי געזאגט. – מיר וואלטען זיך געדארפט געבען א כאפ אריין קיין אייראפע כאטש אויף איין שעה! א פייער וואלטען דארט אנגעצונדען. מיט א טומעל וואלטען מיר ארויף אויף די גאסען פון בערלין און פאריז — פאר דער רעוואלוציע און פאר דער פראלעטארישער לויז!...

– עס בענקט זיך נאך א ריכטיג געשלעג. מיר און די מלחמה זענען דאך מאן און ווייב... עס איז לאנגווייליג ווען מען שלאגט זיך נישט. מען לאזט אראפ די נאז.

און אויסציהענדיג זיך אויף א באנק, האט דער אוקראינער קריווארוטשקא ארויסגעזאגט אזא געדאנק:

– חברים, – האט ער געזאגט, ארונטערציהענדיג נאך נידעריגער די רויטע וואנצעס, – חברים, אייראפע וועט זיך אהן אונז נישט בעגעהן. ביי אונז, פארשטעהט איהר מיך, איז דער מאנאפאל אויף אלע רעוואלוציעס אין דער וועלט. איהר ווילט, הייסט עס, ביי זיך אויך עפענען אזא קלייטעל ווי ביי אונז, מוזט איהר האבען אונזערען א „פאטענט". אנדערש טויג עס נישט. דעריבער זאג איך, חברים: אייראפע וועט זיך אהן אונז נישט בעגעהן, פשוט נישט קענען אויסקומען אהן אונז.

און שפעטער, ווען די באלשעוויסטישע קאוואלעריע האט זיך אריינגעווארפען אין די שלאכטען געגען די פאליאקען, האבען די גרעסטע פראנצויזישע מיליטערישע עקספערטען געמוזט צוגעבען, אז די ארבייט פון דער באלשעוויסטישער קאוואלעריע, וואס איז געשטאנען אונטער בודיאני'ס און קאטאווסקי'ס קאמאנדע, קען פערגליכען ווערען בלויז מיט נאפאלעאנ'ס קאוואלעריע.

דער ערשטער גרויסער און וויכטיגסטער צוזאמענשטויס איז פארגעקומען אין טאראשטשער געגענד, ביי דער שטאט ביעלאצערקאוו. די פאליאקען האבען דארט פערשפרייט א נעץ פון שטעכיגע דראטען, און געגען קאטאווסקי'ן האבען זיי ארויסגעשטעלט א שטארקע ארטילעריע־מחנה.

דערצעהלען מענשען, וואס האבען זיך בעטייליגט אין יענע שלאכטען, אז פונקט דאן ווען די פוילישע ארטילעריע האט געשאסען פון אלע הארמאטען, האט קאטאווסקי זיך געגעבען א כאפ ארויף אויפ'ן פערד, און רייטענדיג פאראויס און רופענדיג מיט זיך די אנדערע, האט ער צובראכען די סלופעס, איבערגעשניטען די דראטען, און די גאנצע בריגאדע זיינע האט זיך, אינטער א האגעל פון קוילען, געגעבען א ווארף אויף די פאליאקען.

דאס איז געווען א ביטערע און א בלוטיגע שלאכט. קאטאווסקי און זיין קאוואלעריע האבען מיט די שווערדען געהאקט קעפ פון די פוילישע זעלנער, אריינרייסענדיג זיך אין דער סאמע געדיכטעניש זייערער. קאטאווסקי אליין האט מיט דער שווערד אויף טויט דערהרג'עט א פוילישען פאלקאווניק. אבער די פערלוסטען פון זיין בריגאדע זענען געווען זעהר גרויס; א סך זענען געפאלען אין שלאכט. וואניא מאקארענקא, קאטאווסקי'ס ליבלינג, איז דערהרג'עט געווארען, און דער קאמיסאר זשוראוויאוו האט פערלוירען א האנד.

אבער נאך דער גרויסער שלאכט ביי ביעלאצערקאוו, האט קאטאווסקי דאך געבראכען דעם פוילישען פראנט. די פאליאקען האבען זיך פון יענער געגענד געמוזט צוריקציהען.

יאגענדיג די פאליאקען איבער דער גאנצער ליניע, האט קאטאווסקי, צוזאמען מיט בודיאני'ן, זיך געלאזט מארשירען אויף לעמבערג. מיט איהר אנגריף האט די באלשעוויסטישע קאוואלעריע געמאכט א תל פון די פוילישע מחנות. מיט דער שנעלקייט פון פערציג ווערסט א טאג האט די באלשעוויסטישע קאוואלעריע אויף די פערדלעך זיך געטראגען. דאס איז נישט געווען קיין מארש, נאר א שטורם־ווינט, און די העלדישע רייטער האבען שוין געטרוימט, אז אט־אט וועלען זיי אריבערשפאנען די שוועל פון אייראפע, און דאן — „פאר דער רעוואלוציע, ליבינקע און טייערינקע!"

קאטאווסקי'ס בריגאדע איז נישט געשטאנען אויף איין ארט; זי איז געגאנגען איבער פוזירקאוו, מעדווידיווקע, איזיאוולאוול, קאטערבורג, קרעמענעץ, און אומעטום האט זי געטריבען די פאליאקען. לעבען ביעלאפאליע האט קאטאווסקי ביינאכט געהאט א צוזאמענשטויס מיט א פוילישער קאוואלעריע־אפטיילונג, אבער קאטאווסקי איז ארויס דער זיגער און די פאליאקען האבען געמוזט אנטלויפען.

און אומעטום איז געווען דאס זעלבע: אזוי שנעל ווי די סאוויעטישע אינפאנטעריע איז געווארען מיד, איז זיי קאטאווסקי'ס קאוואלעריע געקומען צו הילף—די קאוואלעריע, וואס האט אין איהרע רייהען געהאט אזעלכע פארביגע געשטאלטען ווי מישקא ניאגא, קריווארוטשקא, קריווענקא, אידאט און אויך א סך אלטע אפיצירען פונ'ם געוועזענעם צאר'ס ארמעע. מיט די בלויזע שווערדען, מאכענדיג א ליארעם און א געפילדער, האבען זיי זיך ארויפגעווארפען אויפ'ן שונא און זיי זענען פון אלע שלאכטען ארויסגעקומען די זיגער.

(ווייטער מארגען).

זעלבסטמארדען, פערברעכענס, אפערעס

(ענדע פון דער 4. זייט).

אויף זעהר שווערע בעדינגונגען, אבי צו ראטעווען דאס טעאטער, אבער דאס טעאטער האט ער נישט געראטעוועט און איצט זיצט ער אין טורמע, בעשולדיגט אין שווינדלערייען, דערונטער אין פערשווענדען די קויציעס, וואס ער האט גענומען ביים פערסאנאל. אליין זיצט ער אין טורמע און דער גאנצער פערסאנאל, דערונטער אויך די אקטיארען, זענען געבליבען אהן ברויט.

אין וויען איז איצט ענטשטאנען א נייער מין פערברעכער. דאס זענען מענשען, וואס עקספלואטירען מענשליכע נויט, זיי געהען ארום פון הויז צו הויז מיט מאלשע בלאנקען פון פערשידענע וואוילטעטיגע פעראיינען און ארגאניזאציעס, פון מאגיסטראט, אפילו פון מאנכע מיניסטעריומס און נעהמען צונויף אויף אלמנות, אויף יתומים, אויף אינוואלידען. דאס איז נישט קיין שלעכטע פרנסה, ווייל דער עולם גיט, ווער און וויפיל איינער קאן נאר.

איינער אועלכער קומט א שטייגער אין א רייך הויז, ער בעט דעם בעלעבאס ערלויבען איהם צו רעדען מיט דעם פרעזידענט פון דער ארגאניזאציע, וואס אין איהר נאמען איז ער געקומען. ער רופט אפ ביים טעלעפאן זיין געהילף און רעדט מיט איהם פונקט ווי דאס וואלט ווירקליך געווען דער פרעזידענט, אנ'אנגעזעהענע פערזענליכקייט אין וויען. דאן ווענדט ער זיך צום בעלעבאס און לעגט איהם פאר אליין זיך דורכצורעדען מיטן פרעזידענט. יענער רעדט און דער „פרעזידענט" ענטפערט איהם און דאנקט פאר זיין גוט הארץ א. א. וו. נאך אזא געשפרעך קאן מען שוין נישט געבען אבי וואס. מ'גיט אליין און מען רעקאמענדירט צוויי אייגענע בעקאנטע.

די אפערע איז געקומען אין געריכט. אויף דער פראגע פון ריכטער, ווי פאלט אויס דער בעשולדיגטער צו בעגעהן אזא פערברעכען, ענטפערט ער, אז דערצו האט איהם געבראכט דער הונגער. און מענשען, וועלכע האבען דעם בעשולדיגטען געקענט פון אלטע צייטען, בעשטעטיגען, אז דאס איז געווען איין ערענטליכער מענש, ער האט געארבייט אין א גרויסער באנק און האט פערלוירען דעם פאסטען. ער האט געמוזט דערגעהן ביז צום לעצטען שטאפעל פון נויט, אויב ער האט זיך ענטשלאסען צו נעהמען זיך צו אזעלכע פערדינסטען.

מעלדונג

דאס צוגעריבטע לאנד „עבר הירדן"

אויף דער אויבענדערמאנטער טעמא קומט פאר היינט מיטוואך דעם 5 פעברואר 8.30 אווענד אין לאקאל פון ברית הצה"ר אל. קאשטשושקי 21 א גרויסער מאסען־מיטינג מיטן אנטייל פון די ח"ח: איגוש. ד. עלפערן, א. פסט (מזרחי), איגוש. ליכלינסקי, מגר' ט. בערקאל, י. נירענבערג א. א. איינגאנג פריי. צוליב דער אקטועליטעט פון דער טעמא האט דער מיטינג ארויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג צווישען די היגע ציוניסטישע עפענטליכקייט.

נאקאוט!

דער קאמף איז געענדיגט!
דער „שטראם-פרעסער“ איז אומ-ברחמנותדיג בעזיגט געווארען. ער האט זיך איינגעכאפט אין די או. גער. „ביליגע“ זשארובקעס וועלפנדיג שלינגען אהן שום נוצען גרויסע סכומים שטראם. אבער דער ברייטער עולם האט זיך אצער גלייך געכאפט, אז ער ווערט פערפיהרט און היינט טריאומפירט א גוטע זשארובקע אין דער פולער ברייט. קויפט נישט קיין זשארובקעס, ביי וועלכע דער פארברויכען פון שטראם קאסט אייך קאלאסאל טייער, קויפט פולווערטיגע פיליפס זשארובקעס, וועלכע פארברויכען דעם שטראם שפארזאם און זיי ברענגען נישט קיין ענטוישונג.

ŻAROWKA PHILIPSA
CHRONI WASZE OCZY, DBA O WASZĄ KIESZEŃ

Ciężar Kryzysu

odczuwają tylko firmy
nie rozumiejące potrzeby
ogłaszania się

Celową reklamę
przeprowadza jedynie

AKWIZYCJA OGŁOSZEŃ
FUCHS'a
Piotrkowska 50
Tel. 121-36

ארטאפעדישער אנשטאלט

קארסעטן, באנדאזשן, ארטאפעדישע אפאראטן אלער ארט. לייכטע פלאט-פוס-איינלאגן בעגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. **Lubicz u. Villy Simonović**
פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81.

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און גע-שלעכטס-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אן פון 8—2 נאכמיטאג און פון 4—9 אווענד,
זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכם.

צאהן-ארצט
J. ROZIN-REICHOWA
15 זגערזשער 15
נעהמט אן פון 10—2 מיטאג און 4—7 נאכמ.
צו לעטשניצע-פרייזען.

כירורגיש-וועכנעריז-קליניק
„SANATO“
s. z o. o.
אגראדאווא 10 טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
געבורטען !! קל. 175 זל.

א מאטאר

איין פערד-קראפט אין גוטען צושטאנד ביליג צו פערקויפען.
אפפרטען אין אדמיניסטר. פאר „מאטאר“

שייטלען

— מיט —
פאריזער שרינדע
ווי אויך
פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
און אנדולאציע
צו ביליגע פרייזען,
ביי קערש
סקווערא 15.

ENGLISH

פארענגער און פארטא-געשיטענע. קאנווערס-ציע, ליטעראטור ערטיילט א פעהיגער פע-דאגאג. — אפפרטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

א אינטעליגענטער
יונגערמאן,
40 יאהר אלט, אהן פא-מיליע מיט א שעהנער האנדשריפט זוכט בעשעפ-טיגונג צו וואס עס זאל נישט זיין פאר א קליינעם געהאלט. געפל. אפפרטען צו ריכטען אין אדמיג. אונטער ליטערע „L. P.“

Dr. med. **L. Berman**
צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע בע-האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אווענד,
זונטאג פון 9—1 ביטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצעפרייזען.

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטן
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אווענד.
וויזיט 3 זל.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נאר קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

Magistrat m. Łodzi

niniejszem ogłasza, że zgodnie z § 2 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 czerwca 1924 r. (Dz. U. z dnia 21.VI.1924 r. No. 51) i stosownie do § 53 Rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dn. 28 czerwca 1926 r (Dz. Ust. z dnia 29.VII 1926 r. No. 75)

Preliminarz Budżetowy Zarządu m. Łodzi

na rok administracyjny 1933/34,

obejmujący administrację zwyczajną, szpitale, zakłady opiekuńcze i przedsiębiorstwa komunalne, wyłożony zostanie do publicznej wiadomości od dnia 9 lutego 1933 r. na przeciąg 7-iu dni (do dnia 15 lutego 1933 r. włącznie) w sali Głównej Kasy Miejskiej, okienko No. 1, Plac Wolności No. 14 w podwórzu, gdzie może być przeglądany przez płatników danin komunalnych celem wnoszenia spostrzeżeń i zarzutów.—

Łódź, dnia 7 lutego 1933 roku.

Prezydent
(—) **B. Ziemięcki.**

575

ליטעס

פאר גראפישע אנשטאלטען דרוקערייען און פארלאגען
די אייגענע אידישע גיסעריי פון שריפט
„גוטענבערג“
פיעטרקאווער 104
טעל.: 241-24

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

לאנג-יעהריגער
געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים
ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפייזערס (אפיצקאנסטווע). שנעלער אויס-קויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1933
ב. מאז
פעטריקאווער 10

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. **Haltrecht**
ספעציאל-ארצט פאר הויט-
און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל- 245.21
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אווענר. זונטאג פון 10—1 ביטאג.
פאר ארביטסלאזע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med.
H. Różaner
הויט- און וועגערישע קראנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98
עמפפאנגט פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

D[r.] med. RACHELA LEWI
ספעצ. קינדערקראנקהייטען
האט זיך אריבערגעצויגען
אויף **שרודמיעסקא 27**
(פריהער ציגעל-גאס 6) טעל. 142-72.

Laboratorjum Chemiczno-Bakterjologiczne
Inż. Chem. **F. SZAC**
ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85
Wszelkie analzy przemysłowie: wody, mydła, oleiny, artykułów spożywczych itd'
Ceny zniżone

„געז. ביבליאטעק
א.נ. **א. איידזענשלאס“**
לימאנאווסקיעגא 15
איז טעטיג א גאנצע וואך (א חוץ דינסטאג)
פון 7 ביז 10 אין אווענד.
חודש-אבצאהל 80 גר., ארבייטסלאזע — 50 גר.

קריינע אנאנסען
1 זלאטי
אנא[...] ביז 15 ווערטער

פרייז פאסטענס

פעהיגע גאסען-פערקויפער ווערען געזוכט צו א גאנגבאר-ארטיקעל. גאראנטירטע 4 זל. פערדינסט טעגליך. זיך צו ווענדען
„Express“, Nowomiejska 22. 582

עס ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער אבער-לאק-גייהער (רין) און א נייהערין צו זומפר-טריקא נאוואמיעסקא 28 אין הויף ערשטער שטאק. 579

לאקאלען

איבערצוגעבען א בויד אין דער האלע אגראדאווא 3 אין בעסטען פונקט פרייזווירדיג. צו ערפאהרען אין אדמינ. אונטער „האלע“. 572

א שעהן זוניג צימער אין פראנט-הויז מיט אלע בעקוועמליכקייטען איז צו פערדינגען פאר יונגעלייט אדער פריילינס, עס קען אויך זיין פאר א יונג פארפאלק, מיעלטשארסקיעגא 6, ביי ראזענצווייגען.

קויף און פערקויף

צוויי עלעקטרישע מאנגלען צו פערקויפען זשעלאזנא 28 ווי אויך מיט דער וואוינונג. 578

שטרוי-היטען די שענסטע מאדעלען פון 1 50 ביז 3 זל.
Warszawska Hurtownia
581 Łódź, Piotrkowska 58

פערשידענעס

טעלעגראם! די ניי-ערעפנטע כעמישע וועשעריי פיעטריקאווער 21, פראנט 1-טער שטאק נעהמט אן צו וואשען, פוצען, פארבען, אויך צו רעפערירען אלעראַרט דאמען, מענער און קינדער-גארדעראבען ווי אויך ווייסע וועש צו ביליגע פרייזען. בעמערקונג: די ארבייט ווערט אויסגע-פיהרט דורך ערשטקלאסיגע פאכמענער. 578

Zagubiono kwity udziałowe Banku Kupiecko-Kredytowego w Łodzi za №№ 01834, 0664, 0114. na ogólną sumę Zł. 700.— wszelkie zastrzeżenia zrobiono. Oddać do A. L. Erlich, Mielczarskiego 7.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט-24 גר. אין דער ניים 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . . 4 .
זאב'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . . 8 .
אויסער דער שטאָדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען-20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאָנס

פאר'ן אינהאלט און טער-מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-װארטליך. די אדמינ. איז אפען טייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman